

FERENC PÁPA

**A PÜSPÖKI SZINÓDUS
XVI. RENDES KÖZGYŰLÉSE**

**Egy szinodális egyházzért:
közösség, részvétel, küldetés**

ZÁRÓDOKUMENTUM

A végleges szöveg magyar fordítása:

Tartalomjegyzék

Rövidítések.....	2
Ferenc pápa záródokumentumot kísérő jegyzete.....	3
Bevezetés.....	5
I. rész – A szinodalitás szíve <i>A Szentlélek megtérésre hív.....</i>	9
Az egyház mint Isten népe, az egység szentsége.....	9
Isten népének szentségi gyökerei.....	11
A szinodalitás jelentése és dimenziói.....	13
Az egység mint harmónia.....	15
Szinodális lelkiség.....	17
A szinodalitás mint prófétai feladat a mai világban.....	18
II. rész – Egy hajóban <i>Megtérés a kapcsolatokban.....</i>	20
Új kapcsolatok.....	20
Kontextusok sokaságában.....	21
Karizmák, hivatások és szolgálatok a misszióért.....	22
Felszentelt lelkipásztorok a harmónia szolgálatában.....	26
Együtt a küldetésért.....	29
III. rész – „Vesd ki a hálót!” <i>Megtérés a folyamatokban.....</i>	31
Megkülönböztetés az Egyházban a misszióért.....	31
A döntéshozatali folyamat felépítése.....	33
Átláthatóság, elszámoltathatóság és értékelés.....	36
Szinodalitás és a részvételi testületek.....	38
IV. rész – Bőséges fogás <i>Megtérés a kötelékekben.....</i>	40
Szilárdan gyökerezik, mégis zarándokol.....	40
Az ajándékok cseréje.....	43
Az egység kötelékei: Püspöki konferenciák és egyházi közgyűlések.....	44
Róma püspökének szolgálata.....	46
V. rész – „Úgy küldelek titeket” <i>A missziós tanítványság népének formálása .....</i>	50
Befejezés <i>Lakoma minden népnek.....</i>	54

Rövidítések

AA	A II. Vatikáni Zsinat <i>Apostolicam Actuositatem</i> kezdetű dekrétuma (1965. november 18.)
AG	A II. Vatikáni Zsinat <i>Ad Gentes</i> kezdetű dekrétuma (1965. december 7.)
AL	Ferenc pápa <i>Amoris laetitia</i> kezdetű apostoli buzdítása (2016. március 19.)
CCC	A Katolikus Egyház Katekizmusa
CCEO	<i>Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium</i> – A Keleti Egyházak Kánonjainak Törvénykönyve (1990. október 18.)
CD	A II. Vatikáni Zsinat <i>Christus Dominus</i> kezdetű dekrétuma (1965. október 28.)
CIC	<i>Codex Iuris Canonici</i> – Egyházi Törvénykönyv (1983. január 25.)
CTI	NEMZETKÖZI TEOLÓGIAI BIZOTTSÁG, Szinodalitás az egyház életében és missziójában (2018. március 2.)
CV	XVI. Benedek pápa <i>Caritas in Veritate</i> kezdetű enciklikája (2009. június 29.)
DD	Ferenc pápa <i>Desiderio Desideravi</i> kezdetű apostoli levele (2022. június 29.)
DN	Ferenc pápa <i>Dilexit Nos</i> kezdetű enciklikája (2024. október 24.)
DTC	A SZINÓDUS FŐTITKÁRSÁGA, „Tedd tágassá sátradbán a helyet” (Iz 54,2), a kontinentális szakasz munkadokumentuma (2022. október 27.)
DV	A II. Vatikáni Zsinat <i>Dei Verbum</i> kezdetű dogmatikus konstitúciója (1965. november 18.)
EC	Ferenc pápa <i>Episcopalis Communio</i> kezdetű apostoli konstitúciója (2018. szeptember 15.)
EG	Ferenc pápa <i>Evangelii Gaudium</i> kezdetű apostoli buzdítása (2013. november 24.)
EN	VI. Pál pápa <i>Evangelii nuntiandi</i> kezdetű apostoli buzdítása (1975. december 8.)
FT	Ferenc pápa <i>Fratelli Tutti</i> kezdetű enciklikája (2020. október 3.)
GS	A II. Vatikáni Zsinat <i>Gaudium et spes</i> kezdetű lelkipásztori konstitúciója (1965. december 7.)
LG	A II. Vatikáni Zsinat <i>Lumen gentium</i> kezdetű dogmatikus konstitúciója (1964. november 21.)
LS	Ferenc pápa <i>Laudato Si'</i> kezdetű enciklikája (2015. május 24.)
MC	VI. Pál pápa <i>Marialis Cultus</i> kezdetű apostoli buzdítása (1974. február 2.)
NMI	II. János Pál pápa <i>Novo Millennio Ineunte</i> kezdetű apostoli levele (2001. január 6.)
PE	Ferenc pápa <i>Praedicate Evangelium</i> kezdetű apostoli konstitúciója (2022. március 19.)
SC	A II. Vatikáni Zsinat <i>Sacrosanctum Concilium</i> kezdetű konstitúciója (1963. december 4.)
SRS	II. János Pál pápa <i>Sollicitudo Rei Socialis</i> kezdetű enciklikája (1987. december 30.)
UR	A II. Vatikáni Zsinat <i>Unitatis redintegratio</i> kezdetű dekrétuma (1964. november 21.)
UUS	II. János Pál pápa <i>Ut unum sint</i> kezdetű enciklikája (1995. május 25.)

Ferenc pápa záródokumentumot kísérő jegyzete

A szinodális út különböző szakaszaiban, amelyet 2021 októberében indítottam el, meghallgattuk, mit mond a Szentlélek az Egyháznak ebben az időben.

A Püspöki Szinódus XVI. Rendes Közgyűlésének Záródokumentuma összefoglalja annak az utazásnak a gyümölcseit, amelyet Isten népének meghallgatása és a lelkipásztorok megkülönböztetése alakított. Az egész Egyház, a Szentlélek világosságában, arra kapott meghívást, hogy értelmezze tapasztalatát, és meghatározza a közösségben élés, részvétel és a Jézus Krisztus által rábízott küldetés megvalósításához szükséges lépéseket. A részegyházakban megkezdett szinodális folyamat a nemzeti és kontinentális szakaszokon át vezetett a Püspöki Szinódus Általános Gyűlésének megtartásáig, 2023 és 2024 októberében. Most a helyi egyházak és közösségeik folytatják ezt az utat, figyelembe véve a 2024. október 26-án minden részében megszavazott és elfogadott Záródokumentumot. Én is jóváhagytam és aláírtam azt, elrendelve a közzétételét, csatlakozva a közgyűlés „mi”-jéhez, amely a Záródokumentumon keresztül megszólítja Isten hűséges népét.

Elismerve a befejezett szinodális út értékét, most az egész Egyházra bízom a Záródokumentumban foglalt útmutatásokat, mint az évek során az Istenre figyelés és megkülönböztetés révén érlelődött gyümölcsöket, mint az Egyház életének és küldetésének mérvadó iránymutatását.

A Záródokumentum részévé válik a péteri rendes Tanítóhivatalnak (vö. EC 18 § 1; CCC 892), kérem, hogy így fogadjuk. Ez a római püspök hiteles tanítóhivatalának egyik megnyilvánulása, amely bár új elemeket is tartalmaz, összhangban áll azzal, amit 2015. október 17-én kiemeltem: a szinodalitás a hierarchikus szolgálat megfelelő értelmezési kerete.

A dokumentum 2024. október 26-án történt jóváhagyásakor elmondtam, hogy ez nem szigorúan szabályozó jellegű irat, és alkalmazása különböző mediációs formákat igényel. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az Egyház ne lenne máris köteles a benne foglalt útmutatásokkal összhangban álló döntések meghozatalára. A helyi egyházak és egyházi közösségek most kötelesek saját kontextusaikban megvalósítani a dokumentum útmutatásait a megkülönböztetés és döntéshozatal folyamatai által, ahogyan azt a jog és maga a dokumentum előírja. Hangsúlyoztam, hogy időre lesz szükség az Egyház egészét érintő elhatározások meghozatalához, különösen olyan témákkal kapcsolatban, amelyeket a tíz tanulmányi csoport dolgoz ki, ezek száma – a szükséges döntések következtében – akár növekedhet is. A Püspöki Szinódus XVI. Rendes Közgyűlésének lezárása tehát nem jelenti a szinodális folyamat végét.

Ezúttal meggyőződéssel megerősítem, amit az *Amoris Laetitia* buzdítás kihirdetéséhez vezető szinodusi folyamat végén megfogalmaztam: „nem minden tanbeli, erkölcsi vagy lelkipásztori vitát kell a Tanítóhivatal beavatkozásával megoldani. Az Egyházban természetesen szükséges a tanítás és a gyakorlat egysége, ám ez nem akadályozza meg, hogy a tan egynéhány szempontja, vagy az azokból származó néhány következmény értelmezésének eltérő módjai létezzenek. Ez mindaddig így lesz, amíg a Lélek el nem vezet bennünket a teljes igazságra (vö. Jn 16,13), azaz amíg tökéletesen be nem vezet minket Krisztus misztériumába, és mindent az ő szemével láthatunk

majd. Továbbá, a helyi hagyományok és kihívások figyelembevételével minden országban vagy régióban kereshetők a helyi kultúrának megfelelőbb megoldások.” (AL 3)

A Záródokumentum már most gyakorlatban kivitelezhető irányelveket is tartalmaz a helyi egyházak számára, melyek – figyelembe véve a helyi sajátosságokat és hagyományokat, a megvalósított és megvalósítandó intézkedéseket – segítenek tanulni és fejlődni a missziós, szinodális Egyháznak megfelelő módon.

Sok esetben már meglévő szabályok alkalmazásáról van szó, amelyeket a latin és keleti egyházjog előír. Más esetekben a szinodális megkülönböztetés és az e dokumentum által felkínált keretben lehetőség nyílik a szolgálatok és missziós tevékenység kreatív formáinak felfedezésére, kísérletezésre, tapasztalatszerzésre és a tapasztalatok kiértékelésére. Az ad limina látogatások során minden püspöknek gondoskodnia kell arról, hogy beszámolót kapjon a helyi egyházban a Záródokumentumban foglaltakkal kapcsolatban meghozott döntésekről, a megtett lépésekről, nehézségekről és eredményekről.

A szinodális folyamat „megvalósítási szakaszának” kíséretét – a Záródokumentum által felkínált iránymutatások figyelembe vételével – a Szinódus Főtitkárságára és a Római Kúria Dikasztériumaira bízom (vö. EC 19-21).

A katolikus egyház szinodális útja, amelyet a teljes és látható keresztény egység iránti vágy is inspirál, „most már szavakon túl tetteket is igényel” (*Záró Üzenet a Püspöki Szinódus XVI. Rendes Közgyűlésének*, 2024. október 26.). Kérjük a Szentlelket, a Feltámadott ajándékát, hogy éltesse és vezesse az egész Egyházat ezen az úton. Kérjük Őt, aki maga a harmónia, hogy folytassa az Egyház megújítását az Evangélium erejével, és vezesse el tökéletes egységre vőlegényével (vö. LG 4). Ahogy a Lélek és a Menyasszony mondja: „Jöjj!” (vö. Jel 22,17).

2024. november 24.

Krisztus, a Mindenség Királya ünnepén

Ferenc

Bevezetés

Amikor beesteledett, még a hét első napján megjelent Jézus a tanítványoknak, ott, ahol együtt voltak, bár a zsidóktól való félelmükben bezárták az ajtót. Belépett, megállt középen és köszöntötte őket: „Békesség nektek!” (János 20: 19-20).

1. Az Egyház életében minden új lépés visszatérés a forráshoz. Újbóli megtapasztalása a tanítványok Húsvét estéjén a felső szobában a Feltámadottal való találkozásának. Hozzánk hasonlóan ezen a Szinódusi Közgyűlésen mi is úgy éreztük, hogy az Ő irgalmába burkolózunk, és az Ő szépsége húz minket közelebb. Éreztük az Ő jelenlétét magunk között, amikor a Lélekben való beszélgetést átértük és egymásra figyeltünk: Annak jelenlétét, aki a Szentlélek kiárasztásával továbbra is olyan egységet épít Népeben, amely harmóniát teremt a különbözőségek között.

2. A Feltámadottat szemlélve emlékezünk arra, hogy „az ő halálába keresztelkedtünk” (Róm 6,3). Láttuk sebeinek jelét, amely egy új élet által átlényegült, de örökre belevésődött emberségébe. Ezek a sebek sok testvérünk testében tovább véreznek, többek között a mi hibáinkon keresztül is. Az, hogy tekintetünket az Úrra vetjük, nem távolít el minket a történelmi tragédiáktól. Ehelyett megnyitja szemünket a körülöttünk élők szenvedéseire, és átjár minket a háborús helyzetben élő, rettegő gyermekek, síró anyák, fiatalok, akiknek álmai összetörtek, menekültek, akikre borzalmas utazás vár, az éghajlatváltozás és a társadalmi igazságtalanság áldozatainak gyötrődése. Szemvedésük nemcsak a médián keresztül jut hozzánk, hanem azok hangján keresztül is, akik családjukkal és népükkel együtt közvetlenül érintettek ezekben a tragikus eseményekben. Azokban a napokban is, amikor összegyűltünk ezen a Közgyűlésen, folytak háborúk tovább, halált és pusztítást okoztak, bosszúvágyat és lelkiismeret sérülését eredményezték. Csatlakozunk Ferenc pápa ismételt békefelhívásaihoz, elítéljük az erőszak, a gyűlölet és a bosszú logikáját, és elkötelezzük magunkat a párbeszéd, a közösség és a megbékélés logikájának előmozdítása mellett. A valódi és tartós béke lehetséges, és együtt meg tudjuk teremteni. „Az öröm és remény, a gyász és szorongás, mely a mai emberekben, főként a szegényekben és a szorongást szenvedőkben él” (GS 1) ismét mindannyiunk, Krisztus tanítványainak öröme és szenvedése.

3. Amióta a Szentatya 2021-ben elindított minket a szinodális úton, egyre inkább felfedezzük annak gazdagságát és gyümölcsöző voltát. Azzal kezdtük, hogy meghallgattuk egymást, gondosan figyelve arra, hogy a sok hangban megértsük, „mit mond a Lélek az egyházaknak” (Jel 2,7). Az út Isten népének széles körű konzultációjával kezdődött az egyházmegyékben és eparchiákban, majd a nemzeti és kontinentális szakaszokkal folytatódott. A párbeszéd körforgását a Püspöki Szinódus Főtitkársága folyamatosan életben tartotta az összefoglaló jelentések és a munkadokumentumok által. A Püspöki Szinódus XVI. Rendes Közgyűlésének és két ülészakájának ünneplése lehetővé teszi számunkra, hogy ma a Szentatya és az összes egyház elé tárjuk mindannak a tanúságát, amit megtapasztaltunk, és a megújult missziós lendületre hívó megkülönböztetésünk gyümölcsét. Az utat minden egyes szakasz során jellemezte, hogy megmutatkozott Isten népének „hitbeli érzéke”. Lépésről lépésre megértettük, hogy a *2021-2024-es Egy szinodális egyházért: Közösség, részvétel, küldetés* középpontjában az egyház öröme és megújulására való felhívás van, amely az Úr

követésén, az Ő missziójának szolgálatára való elköteleződésen és az állhatatos hit útjainak keresésén alapul.

4. Ez a hívás a közös keresztségi identitásunkon alapul. Abban sokféleségben gyökerezik, amelyben a mai Egyház él, de egységét az egy Atyában, az egy Úrban és az egy Lélekben találja meg. Kivétel nélkül minden megkereszteltre meghív erre: „Isten egész népe az evangélium hirdetője. Minden megkeresztelt arra hivatott, hogy a misszió főszereplője legyen, hiszen mindannyian missziós tanítványok vagyunk” (CTI 53). Ezért a zsinati út a keresztények teljes és szemmel látható egysége felé irányít bennünket, amint azt más keresztény hagyományok küldötteinek jelenléte is tanúsította. Az egység csendben erjed Isten szent egyházában; prófétai módon, az egész világ számára.

5. Az egyház hagyományában gyökerezve, a szinódusi folyamat a zsinati tanítóhivatal fényében zajlott. A II. Vatikáni Zsinat valóban olyan volt, mint a mag, amelyet a világ és az Egyház mezejére vetettek. A hívők mindennapi élete, az egyházak tapasztalata minden népben és kultúrában, a szentség számos tanúbizonysága és a teológusok elmélkedése jelentette azt a talajt, amelyben meggyökerezett és növekedett. A *2021-2024-es zsinat* továbbra is ennek a magnak az energiájából kíván meríteni és a benne rejlő lehetőségek kibontakoztatását óhajtja. A szinodális út valóban a gyakorlatba ülteti azt, amit a Zsinat az Egyházzal mint misztériumról és az Egyházzal mint Isten népéről tanított, akik az evangélium meghallgatásából fakadó folyamatos megtérés révén a szentségre hivatottak. Ebben az értelemben a szinodális út hiteles lépés a II. Vatikáni Zsinat tanításának befogadásának során, amely elmélyíti a zsinat inspirációját, és prófétai erejét a mai világ számára újra megerősíti.

6. Nem tagadhatjuk, hogy szembesültünk fáradtsággal, a változásokkal szembeni ellenállással és a kísértéssel, hogy saját elképzeléseinket hagyjuk érvényesülni az evangélium meghallgatása és a megkülönböztetés gyakorlása helyett. Isten, a mi legszeretőbb Atyánk irgalma azonban megtisztítja szívünket, és így lehetővé teszi számunkra, hogy folytassuk ezt az utat. Ezt felismertük, és a Közgyűlés második ülészakát bűnbánati virrasztással kezdtük, amelyen keresztül, szégyenkezve, bocsánatot kértünk bűneinkért, és imáink a világ gonoszságaitól szenvedő áldozatokért szálltak. Felismertük bűneinket, amiket a béke ellen; a Teremtés ellen; az őslakos népek, a migránsok, a gyermekek, a nők és a szegények ellen követtünk el; a meghallgatás és az egység keresésének kudarcait. Újra megértésre jutottunk, nevezetesen, hogy a szinodalitáshoz bűnbánatra és megtérésre van szükség. Isten irgalmasságának szentségét ünnepeelve megtapasztaljuk a feltétel nélküli szeretetet: a szív keménységét legyőzzük, és megnyílunk a közösségre. Ezért akarunk irgalmas egyház lenni, amely képes megosztani mindenkivel az Istentől származó megbocsátást és kiengesztelődést: a tiszta kegyelmet, amelynek nem vagyunk urai, csak tanúi.

7. Tanúi lehettünk a 2021-ben kezdődött szinodális út első gyümölcseinek. A legegyszerűbb, de legértékesebb gyümölcsök a családok, egyházközségek, mozgalmak, kis keresztény közösségek, iskolák és más mozgalmak életében érnek be. Itt növekszik a Lélekben való beszélgetés gyakorlata, a közösségi megkülönböztetés, a hivatásbeli ajándékok megosztása és a misszióban való társfelelősség. A *plébánosok szinódusi találkozója* (Sacrofano [Róma] 2024. április 28. - május 2.) lehetővé tette, hogy közelről meghallgassuk a papok gazdag tapasztalatait, és segítsük őket a szinodális megújításban. Hálásak és boldogok vagyunk, hogy sok közösség és a hívek hangját

hallhattuk, akik biztosítják, hogy az egyházat a befogadás, a remény és az öröm helyeként éljük meg.

8. A Közgyűlés első ülése más eredményeket is hozott. Az összefoglaló jelentés felhívta a figyelmet az egyház élete szempontjából nagy jelentőségű kulcstémákra. A Szentatya egy nemzetközi konzultáció végén ezeket a témákat az összes kontinensről származó lelkipásztorokból és szakértőkből álló munkacsoportokra bízta, akiket arra kért, hogy a szinodális módszertan szerint dolgozzanak. Az Egyház életének és küldetésének a következő területeit kezdték már el mélyrehatóan tanulmányozni:

1. A keleti katolikus egyházak és a latin egyház kapcsolatainak egyes aspektusai.
2. A szegények és a Föld kiáltásának meghallgatása.
3. Misszió a digitális környezetben.
4. A papi hivatás ajándékának (a 2016-ban megjelent *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis* rendelkezés) felülvizsgálata a missziós szinodalitás távlatában.
5. Egyes teológiai és kánoni kérdések a papi szolgálat specifikus formáival kapcsolatban.
6. A püspökök, a megszentelt élet és az egyházi csoportosulások közötti kapcsolatokat szabályozó dokumentumok felülvizsgálata a missziós szinodalitás távlatában.
7. A püspök alakjának és szolgálatának egyes aspektusai (különös tekintettel a püspöki jelöltek kiválasztásának szempontjaira, a püspök ítélethozó szerepére, az ad limina apostolorum látogatások természetére és lebonyolítására) a missziós szinodalitás távlatában.
8. A pápai képviselők (nunciosok) szerepe a missziós szinodalitás távlatában.
9. Teológiai szempontok és szinodális módszerek egy közös megkülönböztetésért vitatott doktrinális, lelkipásztori és etikai kérdésekről.
10. Az ökumenikus út gyümölcseinek fogadtatása az egyházi gyakorlatban.

Továbbá a Törvényszövegek Dikasztériumával egyetértésben létrehoztak egy kánonjogi bizottságot, amely az egyházi normákkal kapcsolatos szükséges újításokkal és az Afrikai és Madagaszkári Püspöki Konferenciák Szimpóziumára bízott, a többnejű házasságban élők lelkipásztori kísérésével kapcsolatos megkülönböztetéssel foglalkozik. E csoportok és bizottságok munkája a végrehajtási szakasz kezdetét jelentette, gazdagítva a II. ülés szak munkáját, és segítik a Szentatyát a lelkipásztori és kormányzati döntések meghozatalában.

9. A szinodális folyamat nem zárul le a püspöki szinódus jelenlegi Közgyűlésének végével, hanem magában foglalja a végrehajtási szakaszt is. A Közgyűlés tagjaiként felelősségünknek érezzük, hogy szinodális misszionáriusokként előmozdítsuk ezt azokban a közösségekben, ahonnan származunk. A helyi egyházakat arra kérjük, hogy folytassák mindennapjaikat a konzultáció és a megkülönböztetés szinodális módszertanával, konkrét utakat és formálódó új módszereket azonosítva, hogy a különböző egyházi kontextusokban (plébániák, a megszentelt élet intézetei és az apostoli élet társaságai, a hívek mozgalmi, egyházmegyék, püspöki konferenciák, egyházak csoportosulásai stb.) kézzelfogható szinodális megtérést valósítsanak meg. A szinodalitás, az összes megkereszteltnek az egyház életében való növekvő részvétele terén elért előrehaladás értékelését is tervbe kell venni. Javasoljuk a püspöki konferenciáknak és a *sui iuris* egyházak zsinatjainak, hogy

különítsenek el munkaerőt és forrásokat a misszióban lévő szinodális egyházként való növekedés útjának kísérésére, valamint a Szinodus Főtitkárságával való kapcsolattartásra (vö. EC 19 1. és 2. §). Kérjük a Titkárságot, hogy továbbra is figyeljen a tanulmányi csoportok munkamódszerének szinodális jellegére.

10. A Szentatyának és az egyházaknak a Püspöki Szinodus XVI. Közgyűlésének gyümölcsként felajánlott *Záródokumentum* az eddig megtett lépéseket foglalja össze. Összegyűjti az első ülészakon felmerült néhány, kikristályosodott vélekedést, az egyházak által az első és a második ülészak közötti hónapokban elvégzett munkát, és azt, ami a második ülészak alatt érlelődött meg, különösen a Lélekben folytatott beszélgetés révén.

11. A *Záródokumentum* tudatában van annak, hogy a misszióra való hívás egyúttal az egyes részegyházak és az egész egyház megtérésére való hívás is, összhangban az *Evangelii Gaudium* apostoli buzdítással (vö. EG 30). A szöveg öt részből áll. Az első, *A szinodalitás szíve* címmel felvázolja a teológiai és lelki alapokat, amelyek megvilágítják és táplálják a továbbiakat. Újra megfogalmazza a szinodalitásnak az első ülészakon kialakult közös értelmezését, és kifejti annak spirituális és prófétai távlatait. A szívünkben lakozó érzések, képek és gondolatok megtérése együtt halad a lelkipásztori és missziós cselekvés átalakulásával. A második rész, amelynek címe: *Egy hajóban*, a keresztyén közösséget építő és a missziót alakító kapcsolatok megtérését tárgyalja a hivatások, karizmák és szolgálatok összefonódása révén. A harmadik, *Vesd ki a hálót!*, három olyan gyakorlatot határoz meg, amelyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz: az egyházi megkülönböztetés, a döntéshozatali folyamatok, valamint az átláthatóság, az elszámoltathatóság és az értékelés kultúráját. Ezek tekintetében az a kérés született, hogy kezdeményezzük a „missziós átalakulás” útjait, amelyhez sürgősen szükség van a résztvevő testületek megújítására. A negyedik rész *Bőséges fogás* címmel felvázolja, hogyan lehetséges új formákban ápolni az talentumok cseréjét és az egyházban bennünket összekötő kötelékek összefonódását egy olyan időszakban, amikor a helyben való gyökerezés élménye mélyrehatóan megváltozik. Ezt követi az ötödik rész, az *Úgy küldelek titeket*, amely lehetővé teszi számunkra, hogy megvizsgáljuk azt a konkrét lépést, amelyet meg kell tennünk: gondoskodni mindenki, Isten népe szinodális misszionárius képzéséről.

12. A *Záródokumentum* kialakítását az evangéliumi feltámadás-beszámoló vezérlik. A Húsvét reggeli futás a sírhoz, a Feltámadott megjelenése a felső szobában és a tóparton inspirálta megkülönböztetésünket és gazdagította párbeszédünket. Megidéztük a Szentlélek húsvéti ajándékát, arra kérve Őt, hogy tanítson minket arra, amit tennünk kell, és mutassa meg nekünk a közös utat. Ezzel a dokumentummal a Közgyűlés elismeri és tanúságot tesz arról, hogy a szinodalitás, az egyház konstitutív dimenziója, már sok közösségünk tapasztalatának része. Ugyanakkor követendő utakat, megvalósítandó gyakorlatokat és feltárandó horizontokat javasol. A Szentatya, aki összehívta az Egyházat a szinodusra, útmutatást fog adni a püspökök lelkipásztori gondoskodására bízott egyházaknak, hogy hogyan folytassuk utunkat a remény által támogatva, ami „pedig nem csal meg” (Róm 5,5).

I. rész – A szinodalitás szíve

A Szentlélek megtérésre hív

„A hét első napján, kora reggel, amikor még sötét volt, Mária Magdolna kiment a sírhoz. Észrevette, hogy a követ elmozdították a sírtól. Erre elfutott Simon Péterhez és a másik tanítványhoz, akit kedvelt Jézus.” (Jn 20,1-2).

13. Húsvét reggelén három tanítvánnyal találkozunk: Mária Magdolna, Simon Péter és a tanítvány, akit Jézus szeretett. Mindegyikük a maga módján keresi az Urat; mindegyiküknek megvan a maga szerepe abban, hogy a remény fénye felragyoghasson. Mária Magdolnát annyira hajtja a szeretet, hogy ő az első a sírnál. Az ő riasztására Péter és a Szeretett Tanítvány a sírhoz indul. A Szeretett Tanítvány a fiatalság teljes erejével rohan a sírhoz. Figyelmesen nézi, ő az első, aki megérti, mégis Pétert engedi előre, őt, aki az idősebb, akire a vezetés felelősségét bízták. Péternek, akit nyomaszt, hogy megtagadta az Urat, az irgalommal van most találkozója, azzal az irgalommal, amellyel az Egyházban fog szolgálni. Mária a kertben marad. Hallja, hogy nevéen szólítják. Felismeri az Urat. Megbízta, hogy hirdesse feltámadását a tanítványok közösségének. Ezért az Egyház őt az apostolok apostolának ismeri el. Egymásra utaltságuk megtestesíti a szinodalitás szívét.

14. Az Egyház azért létezik, hogy tanúságot tegyen a világban a történelem legmeghatározóbb pillanatáról: Jézus feltámadásáról. A feltámadt Krisztus békét hoz a világnak, és megajándékoz minket az Ő Lelkével. Az élő Krisztus az igazi szabadság forrása, a meg nem csaló remény alapja, Isten igazi arcának kinyilatkoztatása és az emberiség végső sorsa. Az evangéliumok azt mondják nekünk, hogy ahhoz, hogy belépünk a Húsvét hitébe és tanúi legyünk annak, szükséges, hogy elismerjük saját belső ürességünket, a félelem, a kétség és a bűn sötéttségét. Azok azonban, akik a sötétség közepette megtalálják a bátorságot, hogy keresőként elinduljanak, felfedezik, hogy ők maguk azok, akiket keresnek. Név szerint szólítják őket, bocsánatot kínálnak nekik, és cserébe együtt elküldik őket testvéreikhez.

Az Egyház mint Isten népe, az egység szentsége

15. Isten népének identitása az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében történő keresztségből fakad. Ezt az identitást a szentségre való hívásként és missziós küldetesként éljük meg, meghívva minden népet, hogy fogadja el az üdvösség ajándékát (vö. Mt 28,18-19). A missziós szinodális egyház a keresztségből fakad, amely Krisztus ölti magára (vö. Gal 3,27) és képessé tesz arra, hogy a Lélek által újjászülessünk (vö. Jn 3,5-6) Isten gyermekeiként. Az egész keresztény lét forrása és horizontja a Szentháromság misztériumában van, amely a hit, a remény és a szeretet dinamizmusát ébreszti fel bennünk.

16. „Istennek azonban úgy tetszett, hogy a férfiakat és nőket nem egyenként és az őket összekötő kapcsolatokra való tekintet nélkül szentelje meg és üdvözítse, hanem hogy olyan népet kívánt építeni, amely elismeri az Ő igazságát és szentségben szolgálja Őt" (LG 9). Az Eucharisztia, a közösség és az egység forrása, folyamatosan táplálja Isten népét az Ország felé vezető úton: „Mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérből részesülünk." (1Kor 10,17). Az Egyház, amelyet az Úr testének szentsége táplál, az Ő testét alkotja (vö. LG 7): „Ti

Krisztusnak teste vagytok, s egyenként tagjai." (1 Kor 12, 27). A kegyelem által életre keltett Egyház a Szentlélek temploma (vö. LG 17); a Lélek élteti és építi azt, mindannyiunkat egy lelki ház élő köveivé tesz (vö. 1Pét 2,5; LG 6).

17. Minden törzsből, nyelvből, népből és nemzetből összegyűlve, különböző kontextusokban és kultúrákban élve a szinodális folyamat „lelki ízelítőt" (EG 268) adott nekünk arról, hogy mit jelent Isten népének lenni. Isten népe sohasem a megkereszteltek egyszerű összessége, hanem a szinodalitás és a küldetés közösségek és a történelem által formált megjelenése, amely még mindig zárandokol az időben, bár már közösségben van a mennyei egyházzal. A viszonyrendszerek sokféleségében, melyben a helyi egyházak gyökereznek, Isten népe hirdeti az üdvösség örömhírét és tanúságot tesz róla. Mivel a világban és a viláért vannak, együtt járnak a föld minden népével, párbeszédet folytatva vallásaikkal és kultúráikkal, felismerve bennük az Ige magvát, az Ország felé haladva. Isten népébe a hit és a keresztség által beilleszkedve, Szűz Mária, „a biztos remény és vigasztalás jele" (LG 68), az apostolok, azok, akik életük odaadásáig tanúságot tettek hitükről, valamint minden kor és hely szentjei segítenek és kísérik bennünket.

18. Isten szent népében, amely az Egyház, a hívek közössége (*communio Fidelium*) egyúttal az egyházak közössége (*communio Ecclesiarum*) is, amely a püspökök közösségében (*communio Episcoporum*) nyilvánul meg azon ősi elv alapján, hogy „az Egyház a püspökben van, és a püspök az Egyházban" (Szent Cypriánus, 66. levél, 8) Az Úr Péter apostolt (vö. Mt 16, 18) és utódait e sokrétű közösség szolgálatába állította. A péteri szolgálat alapján Róma püspöke az Egyház egységének „örök és látható vezérgondolata és alapja," (LG 23).

19. „Isten szívében kiváltságos helye van a szegényeknek" (EG 197), a marginalizálódottaknak és a kirekesztetteknek. Így, ahol ők vannak, ott az Egyház szíve. Az egész keresztény közösség arra hivatott, hogy a szegénnyé lettekben felismerje Krisztus arcát és testét, aki, bár gazdag volt, értünk szegénnyé lett, hogy mi az ő szegénysége által gazdaggá váljunk (vö. 2 Kor 8,9). A szegények előnyben részesítése a krisztológiai hitben értelemszerűen benne foglaltatik. Krisztus szenvedésének közvetlen ismerete (vö. EG 198), amellyel a szegények rendelkeznek, az ajándékként kapott üdvösség hírnökeivé és az evangélium örömeinek tanúivá teszi őket. Az egyház arra hivatott, hogy szegény legyen a szegényekkel együtt, akik gyakran a hívek többségét alkotják, hogy meghallgassa őket, és együtt tanulja meg, hogyan ismerje fel a Lélektől kapott karizmákat. Az egyháznak meg kell tanulnia azt is, hogy felismerje őket az evangelizáció munkásaiként.

20. „Krisztus a nemzetek világossága" (LG 1), és ez a fény ragyog az Egyház arcán, még akkor is, ha azt a bűn által elhomályosított emberi állapot törékenysége jellemzi. Az Egyház Krisztustól azt az ajándékot és felelősséget kapja, hogy az emberi család kötelekeiben, kapcsolataiban és rokonságában hatékony kovász legyen (vö. AG 2-4), tanúságot téve a világi útjának értelméről és céljáról (GS 3.2 és 42.3). Az egyház ma ezt a felelősséget egy olyan korban vállalja, amelyet egyrészt az aktív részvétel hiánya ural, vagyis az, hogy az emberek úgy érzik, hogy nem részesei vagy szereplői a közös sorsnak, másrészt a boldogság és az üdvösség individualista felfogása. Az Egyház hivatása és prófétai szolgálata (LG 12) abban áll, hogy tanúságot tegyen Isten tervéről, hogy az egész emberiséget szabadságban és közösségben egyesítse. Az Egyház „vagyis Krisztusnak misztériumban már jelenlévő országa" (LG 3) és „Országnak csírája és kezdete a földön " (LG 5). Ezért együtt vándorol az egész emberiséggel, erős elkötelezettséggel az igazságosság és a béke, az emberi méltóság és a közjó mellett. Mindezt úgy, hogy közben az „Ország beteljesedésére áhítozik" (LG 5), amikor Isten lesz „minden mindenben" (1 Kor 15,28).

Isten népének szentségi gyökerei

21. Az Egyház szinodális útja arra vezetett bennünket, hogy újra felfedezzük a karizmák, hivatások és szolgálatok sokféleségének gyökerét: „Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztséggel. Mindannyiunkat egy Lélek itatott át.” (1 Kor 12,13) A keresztség a keresztény élet alapja, mert mindenkit bevezet a legnagyobb ajándékba. Ez pedig az, hogy Isten gyermekei vagyunk, vagyis hogy részesülünk Jézusnak az Atyával való kapcsolatában a Lélekben. Semmi sem magasabb rangú, mint a keresztségi méltóság, amely minden embernek egyformán adatik, és amely által meghívást kapunk arra, hogy Krisztussal öltözzünk fel, és, mint az egy szőlőtő ágai, beoltassuk magunkat Őrá. A „keresztény” név, amelyen megtisztelő módon hívnak minket, magában hordozza azt a kegyelmet, amely életünk alapja, és amely lehetővé teszi, hogy testvéreként együtt járjunk.

22. A keresztség által „Isten szent népe Krisztus prófétai küldetéséből is részesedik, leginkább azért, hogy a hívő és szerető étellel egyre szélesebb körben tesz tanúságot róla” (LG 12). A keresztségben kapott Szentlélek általi kenet (vö. 1 Jn 2.20. 27) minden hívő számára lehetővé teszi, hogy ösztönösen birtokolja az evangélium igazságát. Ezt nevezzük *sensus fidei*-nek. Ez az isteni valóságokkal való bizonyos kapcsolatban létezik, amely azon alapul, hogy a Szentlélekben a megkereszteltek „az isteni természet részesei lesznek” (DV 2). Ez a részesedés teszi lehetővé, hogy a hívek intuitív módon meg tudják ragadni azt, ami az egész Egyház közösségében összhangban van a Kinyilatkoztatás igazságával. Ez az oka annak, hogy az Egyház biztos abban, hogy Isten szent népe nem tévedhet a hit kérdésében. Ezt a különleges tulajdonságukat akkor nyilvánítják meg, amikor a hit és az erkölcs kérdéseiben egyetemes egyetértést mutatnak (vö. LG 12). A *sensus fidei* gyakorlását nem szabad összekeverni a közvéleménnyel. Mindig együtt jár az egyházi élet különböző szintjein működő lekipászorok megkülönböztető képességével, amint azt a szinodális folyamat különböző, egymással összefüggő fázisai megmutatták. A *sensus fidei* célja a hívek konszenzusának (*consensus fidelium*) elérése, amely „biztos kritérium annak megállapításához, hogy egy adott tanítás vagy gyakorlat az apostoli hithez tartozik-e vagy sem” (CTI, *Sensus fidei az Egyház életében*, 2014, 3).

23. A keresztség által minden keresztény részesül *a sensus fideiben*. Ezért a keresztség, amellet, hogy a szinódus alapját képezi, az ökumenizmus alapja is. „A szinodalitás útja, amelyen a katolikus egyház halad, ökumenikus, és annak is kell lennie, ahogyan az ökumenikus út is szinodális” (Ferenc pápa, *Beszéd Őszentsége III. Mar Awához*, 2022. november 19.). Az ökumenizmus mindenekelőtt a lelki megújulás kérdése. Megköveteli a bűnbánati folyamatokat és a múltbeli sebek emlékeinek gyógyítását, és ahol szükséges, a bátorság megtalálását, hogy testvéri korrekciót találjunk az evangéliumi szeretet szellemében. A Közgyűlésen szemet felnyitó tanúságtételek hangzottak el különböző egyházi hagyományokhoz tartozó keresztények részéről, akik barátságban, imában, közösségben élnek együtt, elkötelezettek a szegénység különböző formáiban élők szolgálata iránt, és akik közös otthonunkkal is törődnek. A világ számos régiójában mindenekelőtt a vér ökumenizmusa létezik: Különböző háttérű keresztények, akik együtt adják életüket a Jézus Krisztusba vetett hitért. Mártíromságuk tanúsága minden szónál beszédesebb: az egység az Úr keresztségéből fakad.

24. A keresztséget teljesebben megértjük, ha a keresztségbe való beavatás összefüggésébe helyezzük, vagyis abba az útba, amelyen keresztül az Úr az egyház szolgálatán keresztül bevezet minket a húsvéti hitbe, és bevon minket a szentháromságos és egyházi közösségbe. Ez az út különböző formákat ölt, attól függően, hogy milyen életkorban történik, a keleti és nyugati hagyományok sajátos megjelenési formái és az egyes helyi egyházak sajátosságai szerint. A beavatási folyamat minden egyes személyt sokféle hivatással és egyházi szolgálattal hoz kapcsolatba. Ezek az Egyház irgalmas arcát testesítik meg, aki mint egy anya, úgy tanítja gyermekeit járni, hogy mellettük lépdel. Az Egyház meghallgatja a beavatási folyamaton lévőket, válaszol a kétségeikre és kérdéseikre. Gazdagít bennünket az újdonság, amelyet minden egyes ember a saját története és kultúrája révén hoz magával. E lelkipásztori tevékenység gyakorlásában a keresztség közösség - gyakran anélkül, hogy ennek teljesen tudatában lenne - megtapasztalja a szinodalitás első formáját.

25. A keresztség beavatás útján belül a bérmálás szentsége a Lélek különleges kiadásával gazdagítja a hívők életét, hogy a hit tanúivá váljanak. Az a Lélek, amellyel Jézus eltelt (vö. Lk 4,1), aki felkente és elküldte őt, hogy hirdesse az evangéliumot (vö. Lk 4,18), ugyanaz a Lélek, amely a hívőkre kiáradt. Ez a megszentelő kenet pecsételi meg Istenhez tartozásukat. Ezért értékes ajándék a bérmálás, amely jelenvalóvá teszi a pünkösdi kegyelmet a megkeresztelt és a közösség életében. Megújítja bennünk a missziós tűz által ébredő egyház csodáját, amely bátran kimegy a világ utcáira, és képes arra, hogy minden nép és kultúra számára érthető legyen. Minden hívő arra hivatott, hogy hozzájáruljon ehhez a lendülethez, elfogadva azokat a karizmákat, amelyeket a Lélek bőségesen kioszt mindenkinek, és elkötelezve magát, hogy ezeket alázattal és kreatív találékonysággal testvéreik szolgálatába állítsa.

26. Az Eucharisztia ünneplése, különösen vasárnaponként, az első és alapvető módja annak, hogy Isten szent népe összegyűljön és találkozzon. „[Jézus ...] megalapította Egyházában az Eucharisztia csodálatos szentségét, amely jelzi és valóra váltja az Egyház egységét.” (UR 2). Ekkor a hívek „teljes, tudatos és tevékeny” (SC 14) részvételében, a különböző szolgálatok jelenlétében és a püspök vagy a pap vezetésével láthatóvá válik a keresztség közösség, amelyben megvalósul mindenkinek a misszióért való differenciált társfelelőssége. Ezért az Egyház, Krisztus Teste, az Eucharisziából tanulja meg, hogyan lehet az egységet és a sokféleséget összekapcsolni: az Egyház egységét és az eucharisztikus gyülekezetek sokaságát; a szentségi misztérium egységét és a liturgikus hagyományok sokféleségét; az ünneplés egységét és a hivatások, karizmák és szolgálatok sokféleségét. Az Eucharisztia mindenekelőtt azt mutatja meg, hogy a Lélek által teremtett harmónia nem egyformaság, és hogy a sok különféle egyházi ajándék mindenki közös javát szolgálja. Az Eucharisztia minden egyes ünneplése egyben kifejezi a megkeresztelték még nem teljesen látható egységének vágyát és hívását. Ha a vasárnapi Eucharisztia ünneplése a vágy ellenére nem lehetséges, a közösség az Ige ünneplése köré gyűlik össze, ahol Krisztus mindenképpen jelen van.

27. Szoros kapcsolat van a *synaxis* és a *synodos* között, az eucharisztikus gyülekezet és a szinodális gyülekezet között. Mindkét esetben - bár különböző formában - beteljesedik Jézus ígérete, hogy ott van jelen, ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az Ő nevében (vö. Mt 18,20). A szinodális gyűlések olyan események, amelyek Krisztusnak az Egyházzal való egyesülését ünneplik a Lélek működése által. A Lélek az, aki biztosítja Krisztus egyházi testének egységét az eucharisztikus

gyülekezetben és a szinodális gyűlésen is. A liturgia Isten Igéjének meghallgatása és az Ő szövetségi kezdeményezésére adott válasz. Hasonlóképpen a szinodális gyűlés ugyanennek az Igének a meghallgatása, amely éppúgy visszhangzik az idők jeleiben, mint a hívek szívében, azzal válaszolva, hogy Isten akaratát keresi, hogy azt a gyakorlatban megvalósítsa. A liturgia és a szinodalitás közötti kapcsolat elmélyítése minden keresztény közösséget segíteni fog abban, hogy kultúrájuk és hagyományaik sokféleségében olyan ünneplési formákat fogadjanak el, amelyek láthatóvá teszik az egyház szinodális arcát. E célból külön munkacsoport létrehozására szólítunk fel, amelyre annak átgondolását bízánk, hogyan lehetne a liturgikus ünneplést a szinodalitás kifejezésévé tenni. A munkacsoport a liturgikus alkalmakon történő igehirdetés témáját is megvizsgálhatná, valamint a szinodalitással kapcsolatos kateketikai források kidolgozását misztagógiai szempontból.

A szinodalitás jelentése és dimenziói

28. A „szinodalitás” és a „szinodális” kifejezések a zsinatokon való üléselés ősi és állandó egyházi gyakorlatából származnak. A keleti és nyugati egyházak hagyományai szerint a „zsinat/szinódus” szó olyan intézményekre és eseményekre utal, amelyek az idők folyamán különböző formákat öltöttek, és amelyekben a szereplők és résztvevők sokasága vett részt. E sokféleség ellenére, közös lényegük a párbeszéd, a mérlegelés és a döntés érdekében történő összejövetel. Az elmúlt évek tapasztalatainak köszönhetően e fogalmak jelentése jobban megérthetővé vált, és amit képviselnek, az jobban megélhetővé vált. E fogalmak egyre mélyebben kapcsolódnak ahhoz a vágyhoz, hogy az Egyház közelebb kerüljön az emberekhez, és még inkább kapcsolati legyen - egy olyan Egyház, amely Isten otthona és családja. A szinodális út során tanúi lehettünk, mennyire gyümölcsözően konvergáltak a nézetek a szinodalitás jelentését illetően, amely ennek a dokumentumnak az alapját képezi. A szinodalitás a keresztények együtt járása Krisztussal Isten Országá felé, az egész emberiséggel egységben. A misszióra orientált szinodalitás magában foglalja az egyház minden szintjének összejövetelét kölcsönös meghallgatás, párbeszéd és közösségi megkülönböztetés céljából. Magában foglalja a konszenzus elérését is, amely annak kifejeződése, hogy Krisztus jelenvalóvá teszi magát, Ő, aki a Lélekben él. Továbbá abban áll, hogy a döntéseket a differenciált társfelelősség alapján hozzuk meg. Ezen elvek mentén jobban megérthetjük, mit jelent az, hogy a szinodalitás az egyház konstitutív dimenziója (CTI 1). Egyszerűen és tömören fogalmazva, a szinodalitás a lelki megújulás és a strukturális reform útja, amely lehetővé teszi az egyház számára, hogy részvevő és missziós jellegű legyen, hogy minden férfival és nővel együtt járasson, Krisztus fényét sugározva.

29. A szinodális, missziós és irgalmas egyház jellegzetességeit látjuk teljes fényében felragyogni Szűz Máriában, Krisztus, az Egyház és az emberiség Anyjában. Ő az Egyház azon megjelenési formája, aki hallgat, imádkozik, elmélkedik, párbeszédet folytat, kísér, megkülönböztet, dönt és cselekszik. Tőle tanuljuk a hallgatás művészetét, az Isten akaratára való odafigyelést, az Isten szavának való engedelmisséget és a készséget, hogy meglássuk a szegények szükségét és elinduljunk az úton. Tanítja még továbbá a segítségünkre siető szeretet megtapasztalását és a Lélekben ujjongó dicsőítő éneket. Ezért, ahogyan VI. Szent Pál mondta, „az egyháznak a világban végzett tevékenységében mintegy folytatódik Mária gondoskodó szeretete” (MC 28).

30. A szinodalitás konkrétan az Egyház életének három különböző aspektusát jelöli:

- a) elsősorban „arra a sajátos stílusra utal, amely az Egyház életét és küldetését jellemzi, kifejezve az Egyház természetét, mint Isten népét, amely együtt vándorol és összegyűlik az Úr Jézus által a Szentlélek erejével összehívott közösségben, hogy hirdessék az evangéliumot. A szinodalitásnak az egyház hétköznapi élet- és munkamódszerében kell kifejeződnie. Ez a *modus vivendi et operandi* az Igét hallgató és az Eucharisziát ünneplő közösségben, a közösség testvériségben, valamint az Isten egész népének társfelelősségében és részvételében működik, minden szinten és a különböző szolgálatokban és szerepekben.” (CTI 70.a);
- b) másodsorban: „konkrétan, teológiai és kánonjogi szempontból meghatározott értelemben a szinodalitás azokat a struktúrákat és egyházi folyamatokat jelöli, amelyekben az egyház szinodális jellege intézményi szinten jut kifejezésre: különböző szinteken, helyi, regionális és egyetemes, de hasonló módon. Ezek a struktúrák és eljárások hivatalos egyházi szolgálatban állnak, és feladatuk, hogy felfedezzenek továbblépésre alkalmas utakat, a Szentlélekre hallgatva” (CTI 70.b);
- c) harmadszor, a szinodalitás „azoknak a szinódusi eseményeknek a sorozatát jelöli, amelyeken az illetékes hatóság az egyházi fegyelem által meghatározott sajátos eljárásoknak megfelelően összehívja az Egyházat, és amelyeken az egész Isten népe különböző módon, helyi, regionális és egyetemes szinten vesz részt, és amelyeken a Róma püspökével kollegiális közösségben lévő püspökök elnökölnek, hogy a jövő útját és más sajátos kérdéseket mérlegeljenek, valamint hogy az Egyház evangelizációs küldetésének teljesítése céljából bizonyos döntéseket meghozzanak és irányvonalakat meghatározzanak” (CTI 70.c).

31. A szinódus egyháztanának összefüggésében, Isten népére vonatkoztatva, a közösség fogalma az Egyház misztériumának és küldetésének alapvető lényegét fejezi ki. E misztérium forrása és csúcspontja az Eucharisztia ünneplésében van, vagyis a Szentháromság Istennel való egységben és az emberek között a Szentlélek által Krisztusban megvalósuló egységben. Ennek fényében a szinodalitás „az Egyháznak, Isten népének sajátos *modus vivendi et operandija*, amely megvilágítja és tartalommal tölti meg létezését, mint közösséget, amikor minden tagja együtt vándorol, gyülekezetbe gyűlik és aktívan részt vesz evangelizáló küldetésében” (CTI 6).

32. A szinodalitás nem öncélú. Inkább azt a küldetést szolgálja, amelyet Krisztus a Lélekben az Egyházra bízott. „Az egyháznak első és magától értetődő feladata hirdetni az evangéliumot minden embernek [...],különleges isteni ajándéka és hivatása,„ (EN 14). Azáltal, hogy az Egyház személyi különbségtétel nélkül mindenkihez közel áll, prédikál és tanít, kereszttel, ünnepli az Eucharisziát és a kiengesztelődés szentségét, minden helyi egyház és az egész Egyház válaszol az Úr parancsára, hogy hirdesse az evangéliumot minden nemzetnek (vö. Mt 28,19-20; Mk 16,15-16). A szinodalitás minden karizmát és szolgálatot értékesnek tart, és így lehetővé teszi Isten népe számára, hogy minden helyen és időben hirdesse a nőknek és férfiaknak az evangéliumot, és tanúságot tegyen róla, és „az üdvöt hozó egységnek a látható szakramentuma” (LG 9) legyen az Isten által áhított

közösség és Krisztusban való egység. A szinodalitás és a misszió szorosan összekapcsolódik: a misszió láthatóvá teszi a szinodalitást, a szinodalitás pedig a misszióra ösztönöz.

33. A lelkipásztori tekintély „Krisztusnak, az Egyház fejének sajátos ajándéka az egész Test épülésére" (CTI 67). Ez az ajándék az egyházi rend szentségéhez kötődik, amely a lelkipásztorokat Krisztushoz, a Főhöz, a Pásztorhoz és a Szolgálóhoz hasonlóvá alakítja, és Isten szent népének szolgálatába állítja őket, hogy megőrizték az igehirdetés apostoli jellegét és elősegítsék az egyházi közösséget minden szinten. A szinodalitás „a legmegfelelőbb értelmezési keretet kínálja magának a hierarchikus szolgálatnak a megértéséhez" (Ferenc pápa, *Beszéd a püspöki szinódus megalakulásának 50. évfordulója alkalmából*, 2015. október 17.), és megfelelő kontextust biztosít annak a hivatásnak a megértéséhez, amelyet Krisztus a Szentlélekben a pásztorokra bíz. A szinodalitás tehát megtérésre és reformra hívja az egész egyházat, beleértve a hatalmat gyakorlókat is.

Az egység mint harmónia

34. „Az ember mint teremtmény szellemi természetű, aki önmagát a személyközi kapcsolatokban valósítja meg. Minél valóságosabban éli meg ezt, annál inkább érik be saját személyes identitása is. Az ember nem másoktól való elkülönülése révén jut el önmaga elfogadásához, hanem akkor, ha másokkal és Istennel kapcsolatba lép. Az ilyen kapcsolatok jelentősége alapvető tehát." (CV 53). A szinodális egyházat a virágzó személyközi kapcsolatokból ismerjük fel, amelyek a kölcsönös szeretetből fakadnak, amely a Jézus által tanítványaira hagyott „új parancsolatot" alkotja (vö. Jn 13, 34-35). Az Egyház, mint „az Atya, a Fiú és a Szentlélek egységéből eggyé vált nép" (LG 4), tanúságot tehet a Szentháromságban megalapozott kapcsolatok erejéről, különösen ott, ahol az individualizmus áthatja a kultúrákat és társadalmakat. Életkor, hivatás, nem, foglalkozás és társadalmi hovatartozás tekintetében minden keresztény közösségben megtalálható különbségek lehetőséget nyújtanak a mássággal való találkozásra, amely elengedhetetlen a személyes növekedéshez és érettséghez.

35. A családok, amelyeket a zsinat „családi egyházként" (LG 11) említ, az az alapvető viszonyrendszer, amelyben megtanuljuk megélni a interperszonális kapcsolatok gazdagságát, egységét, jellemünk, életkorunk és szerepünk sokféleségében. A családokban tanuljuk és tapasztaljuk meg a szinodális egyházhoz szükséges alapvető képességeket. A családok, annak ellenére, hogy töréseket és szenvedéseket élnek meg, továbbra is olyan helyek maradnak, ahol elsajátítjuk a szeretet, a bizalom, a kiengesztelődés, a megbocsátás és a megértés ajándékainak kölcsönösségét. Itt tanuljuk meg, hogy egyenlő méltóságunk van, és kölcsönösségre teremtettünk; hogy szükségünk van arra, hogy meghallgassanak minket, és képesek vagyunk a meghallgatásra. Itt tanuljuk meg először, hogyan kell közösen megkülönböztetni és dönteni, elfogadni és gyakorolni a szeretetteljes és életet fakasztó tekintélyt, valamint közös felelősségünk és elszámoltathatóságunk van. A családok „a 'mi' kapcsolat révén emberszámba veszik az embereket, és ugyanakkor lehetővé válik az egyes emberek legitim különbözőségének elismerése" (Ferenc pápa, *Beszéd a Pápai Társadalomtudományi Akadémiához*, 2022. április 29.).

36. A szinódusi folyamat megmutatta, hogy a Szentlélek folyamatosan a legkülönbözőbb karizmákat és szolgálatokat munkálja ki Isten népében. „Krisztus testének építésénél is érvényesül

a tagoknak és a feladatoknak a különbözősége. Egy a Lélek, aki sokféle ajándékát a maga gazdagsága és a szolgálatok szükségletei szerint osztja szét az Egyház javára (vö. 1Kor 12,11)" (LG 7). Hasonlóképpen felmerült az a vágy, hogy a részvétel lehetőségeit és a differenciált társfelelősség gyakorlását minden megkeresztelt, férfi és nő javára bővítsék. Ebben a tekintetben azonban szomorúságra adott okot, hogy Isten népe oly sok tagja nem vett részt az egyházi megújulás ezen útján. Szomorúság forrása az is, hogy az egyházon belül széles körben nehézségekbe ütközik a férfiak és nők, a különböző generációk, valamint a különböző kulturális identitású és társadalmi helyzetű egyének és csoportok közötti virágzó kapcsolatok teljes megélése. Ebben a tekintetben különös aggodalomra okot adó csoport a szegénnyé tettek és a kirekesztettek.

37. A szinodális folyamat emellett különös hangsúlyt helyezett a helyi egyházak, amelyekben és amelyekből a katolikus Egyház létezik, lelki örökségére, és a tapasztalataik összekapcsolásának szükségességére. „E katolicitás erejével minden egyes rész átadja sajátos ajándékait a többi résznek és az egész Egyháznak, úgy, hogy az egész és minden egyes rész gyarapodjon a tagok kölcsönös önközlése által, egységben törekedve a teljességre.” (LG 13). Péter utódjának szolgálata „védi a törvényes változatosságot és őrökdi afölött, hogy a részleges értékek ne ártsanak, hanem inkább javára legyenek az egységnek” (LG 13, vö. AG 22).

38. Az Egyház mindig is népek és nyelvek, a közösség javát szolgáló hivatások, karizmák, szolgálatok sokaságából, valamint helyi egyházakból állt. Ezek a helyi egyházak pedig mindig is rendelkeztek saját rítusaikkal és szertartásaikkal, valamint sajátos teológiai és lelki örökségükkel. Az egységet a sokféleségben Krisztus, a sarokkő, és a Szentlélek, mint minden harmónia forrása valósítja meg. Ez az egység a sokféleségben pontosan az, amit az Egyház katolicitása jelent. A *sui iuris* egyházak pluralitása, amelynek gazdagságát a szinodális folyamat kiemelte, éppen ennek a katolicitásnak a jele. A Közgyűlés azt kéri, hogy folytassuk a találkozást, a kölcsönös megértést és az ajándékok cseréjének útját, amely táplálja az egyházak Egyházának közösségét.

39. A szinodális megújulás elősegíti a lokális viszonyrendszerek megbecsülését, mint helyet, ahol Isten egyetemes hívása megnyilvánul és beteljesedik. Ez hívás arra, hogy Isten népének részesei legyünk, hogy részt vegyünk Isten uralmában, amely „igazságosság, béke és öröm a Szentlélekben” (Róm 14,17). Ily módon a különböző kultúrák képessé válnak arra, hogy megérthessék a sokféleségük alapjául szolgáló egységet, és nyitottá válnak az ajándékok cseréjének a lehetőségére. „Az Egyház egysége nem egyformaság, hanem a jogos különbözőségek szerves egybefoglalása.” (NMI 46). Az üdvösség üzenetét sokféleképpen lehet kifejezni. Így elkerülhetjük, hogy az üzenetet az Egyház életének, valamint teológiai, liturgikus, lelkipásztori és fegyelmi formáinak egyetlen értelmezésére redukáljuk.

40. A helyi kontextusok, kultúrák és különbözőségek, valamint a köztük lévő kapcsolatok megbecsülése kulcsfontosságú ahhoz, hogy missziós szinodális egyházként növekedjünk, és hogy a Szentlélek által ösztönözve a keresztények látható egysége felé haladjunk. Megerősítjük a katolikus Egyház elkötelezettségét, hogy folytatjuk és elmélyítjük az ökumenikus utat más keresztényekkel, közös keresztségünkből fakadóan és válaszul arra a hívásra, hogy együtt éljük meg a tanítványok közötti közösséget és egységet, amelyért Krisztus imádkozott az utolsó vacsorán (vö. Jn 17,20-26). A Közgyűlés örömmel és hálával üdvözli az ökumenikus kapcsolatokban az elmúlt hatvan évben elért haladást, valamint a közös hitet kifejező párbeszédre alapuló dokumentumokat és nyilatkozatokat.

A testvéri küldöttek részvétele gazdagította a Közgyűlés munkáját, és várakozással tekintünk a következő lépések elé a teljes közösség felé vezető úton, az ökumenikus út gyümölcseinek az egyházi gyakorlatba való beépítése révén.

41. A Föld minden pontján keresztények élnek egymás mellett olyan emberekkel, akik nincsenek megkeresztelve, mégis Istent szolgálják egy másik vallás gyakorlásával. Nagypéntek liturgiáján szívből imádkozunk értük, és velük együtt igyekszünk egy jobb világot építeni, könyörögve az egy Istenhez, hogy szabadítsa meg a világot az azt sújtó gonosztól. A szinodális egyházra jellemző párbeszéd, a találkozás és az ajándékok cseréje felhívás a más vallási hagyományok felé való nyitásra, melynek „célja a barátság, a béke és a harmónia megteremtése, valamint az erkölcsi és spirituális értékek, tapasztalatok megosztása az igazság és a szeretet szellemében”. (Indiai Katolikus Püspöki Konferencia, *Az indiai egyház válasza a mai kihívásokra*, 2016. március 9., idézi az FT 271). Egyes régiókban üldöztetésnek vannak kitéve azok a keresztények, akik szoros kapcsolatokat építenek ki más vallásúakkal. A Közgyűlés arra bátorítja őket, hogy kitartóan és reménykedve tartsanak ki erőfeszítéseikben.

42. A vallások és kultúrák pluralitása, a spirituális és teológiai hagyományok sokfélesége, a Lélek ajándékainak és a közösség feladatainak gazdasága, valamint az egyházon belüli kor, nem és társadalmi hovatartozás különfélesége arra hívja az egyházat, hogy szembenézzen saját tudatalatti előítéleteivel, álljon ellen a kísértésének, hogy magát a központba helyezze, és nyissa meg magát más nézőpontok elfogadására. Mindenki sajátos és nélkülözhetetlen módon járulhat hozzá közös feladatunk teljesítéséhez. A szinodális egyház egy zenekarhoz hasonlítható: sokféle hangszer szükséges ahhoz, hogy életre keltse a zene szépségét és harmóniáját, amelyben minden hang megőrzi sajátos jellegét a közös küldetés szolgálatában. Így nyilvánul meg a harmónia, amelyet a Lélek hoz létre az Egyházban, az, aki maga a harmónia (vö. Nagy Szent Vazul, *A zsoltárokhoz* 29,1; *A Szentlélekről*, XVI: 38).

Szinodális lelkiség

43. A szinodalitás elsősorban lelki beállítottság. Áthatja a megkeresztelték mindennapi életét, valamint az Egyház küldetésének minden aspektusát. A szinodális lelkiség a Szentlélek működéséből fakad, és megköveteli Isten Igéjének meghallgatását, az elmélkedést, a csendet és a szív megtérését. Ahogy Ferenc pápa a második ülészak megnyitó beszédében mondta, „a Szentlélek biztos vezető, nekünk pedig az az első feladatunk, hogy megtanuljunk megkülönböztetni az ő hangját, mert ő mindenkiben és mindenben beszél” (*Ferenc pápa megnyitó beszéde a Püspöki Szinódus XVI. Rendes Közgyűlésének második ülészaka alkalmából, 2024. október 2.*). A szinodális lelkiség aszkézist, alázatot, türelmet és megbocsátásra és megbocsátásra való hajlandóságot is igényel. Hálával és alázattal fogadja a Szentlélek által az egy Úr szolgálatára kiosztott ajándékok és feladatok sokféleségét (vö. 1 Kor 12,4-5). Teszi ezt ambíció, irigység, uralomvágy és irányítás nélkül, ugyanazt a magatartást követve, mint Krisztus, aki „kiüresítette magát, szolgálai alakot öltött” (Fil 2,7). A szinodalitás lelkiségének gyümölcseit akkor ismerjük fel, amikor az Egyház mindennapi életét a sokféleségben való egység és harmónia jellemzi. Senki sem haladhat egyedül hitelesen a lelkiség útján; szükségünk van kíséretre és támogatásra, beleértve a képzést és a lelki vezetést, mind egyénként, mind közösségként.

44. A keresztény közösség megújulása csak a kegyelem elsőbbségének elismerésével lehetséges. Ha hiányzik a lelki mélység mind személyes, mind közösségi szinten, akkor a szinodalitás szervezeti hatékonyságra redukálódik. Nemcsak arra vagyunk hivatottak, hogy a személyes lelki megtapasztalás gyümölcseit közösségeinkbe átültessük. Arra is hivatottak vagyunk, hogy mélységében megtapasztaljuk, hogyan válik a kölcsönös szeretet új parancsolatának gyakorlása az Istennel való találkozás helyévé és formájává. Ebben az értelemben, miközben a hagyomány gazdag lelki örökségéből merítünk, a szinodális látószög hozzájárul annak formáinak megújításához: a részvételre hívó ima, a közösen megélt megkülönböztetés és a megosztásból fakadó missziós energia, mely a szolgálatként ragyog fel.

45. A Lélekben való beszélgetés egy olyan eszköz, amely - még a korlátai ellenére is - lehetővé teszi a hallgatóságot, hogy felismerjük, „mit mond a Lélek az egyházaknak” (Jel 2:7). Gyakorlása örömet, rácsodálkozást és hálát vált ki, és a megújulás útjaként tapasztalható, amely átalakítja az egyéneket, a csoportokat és az egyházat. A „beszélgetés” szó többet fejez ki, mint pusztán párbeszédet: a gondolat és az érzés összefonódik, közös élő teret teremtve. Ezért jelenthetjük ki, hogy a megtérésnek szerepe van a beszélgetésben. Ez egy emberekre általánosan jellemző megtapasztalás, amely a különböző népekben és kultúrákban egyaránt megtalálható, ha szolidaritásban gyűlnek össze, hogy a közösség számára létfontosságú kérdésekkel foglalkozzanak és döntsenek. A kegyelem ezt az emberi tapasztalatot teszi gyümölcsözővé. A „Lélekben” való beszélgetés azt jelenti, hogy megéljük a hit fényében való megosztás élményét és Isten akaratának keresését egy olyan evangéliumi légkörben, amelyben a Szentlélek félreérthetetlen hangja hallható.

46. Az Egyházon belül a gyógyulás, a megbékélés és a bizalom újjáépítésének szükségessége a zsinati folyamat minden szakaszában elhangzott, különösen a visszaélések különböző fajtáival kapcsolatos botrányok tükrében. Ez a társadalomban tapasztalható hasonló visszaélésekkel kapcsolatban is említésre került. Az Egyház küldetése, hogy életének és cselekvésének középpontjába állítsa, hogy Krisztusban, a keresztség által egymásra vagyunk bízva. Ennek az alapvető igazságnak a felismerése szent kötelesség, amely lehetővé teszi számunkra a hibák felismerését és a bizalom újjáépítését. Isten népének missziós kötelessége, hogy ezen az úton járjon világunkban, és ehhez felülről kell segítségül hívnunk a Lélek ajándékát. Ezen az úton járni az igazságosság cselekedete is. Az erre irányuló vágy a szinodális megújulás gyümölcse.

A szinodalitás mint prófétai feladat a mai világban

47. Alázattal gyakorolva, a szinodális stílus lehetővé teszi az Egyház számára, hogy prófétai hang legyen a mai világban. „A szinodális egyház olyan, mint a nemzetek elé felemelt zászló (vö. Iz 11,12)” (Ferenc pápa, *Beszéd a püspöki szinodus megalakulásának 50. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen*, 2015. október 17.). Olyan korban élünk, amelyet egyre növekvő egyenlőtlenségek, a kormányzás hagyományos modelljeiben való növekvő csalódás, a demokrácia működéséből való kiábrándulás, az autokratikus és diktatórikus tendenciák növekedése, valamint a piaci modell túlsúlya jellemez, amely nem veszi figyelembe az emberek és a teremtés sérülékenységét és kiszolgáltatottságát. Kísértés lehet, hogy a konfliktusok erőszakos megoldását válasszuk a párbeszéd helyett. A szinodalitás hiteles gyakorlata lehetővé teszi a keresztények

számára, hogy kritikus és prófétai hangot képviseljenek az uralkodó kultúrával szemben. Így különleges módon hozzájárulhatunk, hogy újabb válaszokat keressünk a mai társadalmak előtt álló számos kihívásra közjó építése érdekében.

48. A kapcsolatok megélésének szinodális módja tanúságtétel a társadalom számára. Válasz arra az emberi igényre, hogy az egyén egy egyedi, konkrét közösségben befogadást és elismerést tapasztaljon. A szinodalitás gyakorlata megoldás lehet az emberek növekvő elszigeteltségével és a kulturális individualizmussal szemben, amely tendenciák az Egyházba is beszivárogtak, és kölcsönös gondoskodásra, egymásra utaltságra és a közjóért való közös felelősségvállalásra hív. Hasonlóképpen kihívást intéz a társadalmi kommunitarizmus eltúlzott formái ellen, amelyek megfojtják az embereket, és megakadályozzák őket abban, hogy saját fejlődésük irányítói legyenek. A mindenkire, különösen a szegényekre való odafigyelés igénye szöges ellentétben áll azzal a világgal, amelyben a koncentrált hatalom hajlamos figyelmen kívül hagyni a szegényeket, a marginalizáltakat, a kisebbségeket és a Földet, közös otthonunkat. A szinodalitás és az integrált ökológia egyaránt a relacionalitás jellemzőit viselik, és ragaszkodnak ahhoz, hogy ápoljuk azt, ami összeköt bennünket; ezért egyeznek meg és egészítik ki egymást abban a tekintetben, hogy miként éljük meg az Egyház küldetését a mai világban.

II. rész – Egy hajóban

Megtérés a kapcsolatokban

„Együtt volt Simon Péter, Tamás, melléknevén Didimusz, továbbá a galileai Kánából való Natánael, Zebedeus fiai, s még két másik tanítvány. Simon Péter így szólt hozzájuk: „Megyek halászni.” „Veled tartunk” – felelték.” (Jn 21,2-3).

49. A Tibériás-tó az, ahol minden kezdődött. Péter, András, Jakab és János otthagyta a csónakot és a hálót, hogy Jézust kövessék. Húsvét után újra útra kelnek ugyanazon a tavon. Éjszaka párbeszédet hallanak a parton: „Halászni megyek”. „Veled megyünk.” A szinodális út is így kezdődött: meghallottuk Péter utódjának meghívását, és elfogadtuk; elindultunk vele, és követtük az ő vezetését. Együtt imádkoztunk, gondolkodtunk, küzdöttünk és párbeszédet folytattunk. De mindenekelőtt megtapasztaltuk, hogy a kapcsolatok azok, amelyek fenntartják az Egyház életerejét, és teszik elevenné szervezeti kereteit. Egy missziós szinodális egyháznak meg kell újítania mind az egyiket, mind a másikat.

Új kapcsolatok

50. Az egész szinodális út során, mindenhol és minden összefüggésben felmerült a igény, hogy az Egyháznak nagyobb figyelmet kell fordítania a kapcsolatok ápolására: az Úrral, a férfiak és nők között, a családban, a helyi közösségben, a társadalmi csoportok és vallások között, magával a teremtett világgal is. Sok résztvevőt örömmel és meglepetéssel töltött el, hogy felkérték, hogy csatlakozzon ehhez az utazáshoz, és hogy lehetőséget kaptak arra, hogy hallassák hangjukat a közösségben. Mások továbbra is fájdalmasan élik meg, hogy kirekesztve vagy elítélve érzik magukat családi helyzetük, identitásuk vagy szexualitásuk miatt. A valóságosabb és tartalmasabb kapcsolatok iránti igény nemcsak hamisítatlan vágy arra, hogy egy összetartó csoporthoz tartozzunk, hanem mély hitet is tükrözhet. A közösségen belüli kapcsolatok evangéliumi minősége döntő fontosságú a tanúságtétel szempontjából, amelyre Isten népe hivatott a történelemben. „Arról tudják majd meg rólatok, hogy a tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt.” (Jn 13,35) A Szentlélek a tanítványok körében való működésének legbeszédesebb jele a leginkább rászorulóknak szóló meghívás, amely a kegyelem megújulásából fakad és összhangban van Jézus tanításával. Ahhoz, hogy szinodális egyház legyünk, meg kell nyitnunk magunkat egy valódi kapcsolatra hívó megtérésre, amely minden egyes ember prioritásait átrendezi, és ismét meg kell tanulnunk az evangéliumból, hogy a kapcsolatokkal való törődés nem csupán stratégia vagy a nagyobb szervezeti hatékonyság eszköze. A kapcsolat és az érzelmi kötődés eszköz, amely által az Atya kinyilatkoztatta magát Jézusban és a Lélekben. Amikor kapcsolataink, még törékenységükben is, engedik, hogy Krisztus kegyelme, az Atya szeretete, a Lélek közössége felragyogjon, akkor életünkkel valljuk meg a Szentháromság Istenébe vetett hitünket.

51. Ezért az evangéliumokra kell tekintenünk, hogy felvázolják számunkra a megtérés útját, amelyet végig kell járnunk, apránként megtanulva, hogy Jézus módszereit magunkévá tegyük. Az evangéliumokban olyan Urat látunk, akit gyakran „mint a Szentföld útjain hozzá érkező emberek

meghallgatóját mutatnak be" (DTC 11). Jézus soha senkit nem küldött el anélkül, hogy megállt volna, hogy meghallgassa őket és beszéljen velük, legyenek férfiak vagy nők, zsidók vagy pogányok, a törvénytudók vagy vámosok, igaz férfiak és nők vagy bűnösök, koldusok, vakok, leprások vagy betegek. Azáltal, hogy találkozott az emberekkel, bárhová is vezette azokat egyéni sorsuk és személyes szabadságuk, az Atya arcát tárta fel előttük. Meghallgatta szükségleteit, hitvallását azoknak, akikkel találkozott, és szavakkal és gesztusokkal reagált ezekre, megújítva az életüket, megnyitva az utat a kapcsolatok gyógyulása felé. Jézus a Messiás, aki „a süketeknek visszaadta hallásukat, a némáknak beszélőképességüket" (Mk 7,37). Minket, tanítványait arra kér, hogy ugyanezt tegyük, és a Szentlélek kegyelme által a szívünket az övéhez igazítva tesz erre képessé bennünket: csak „a szív tesz lehetővé minden hiteles kötődést, hiszen a nem a szív által formált kapcsolat képtelen legyőzni az individualizmus okozta széttöredezettséget" (DN 17). Amikor meghallgatjuk testvéreinket, részesei vagyunk annak, ahogyan Isten Jézus Krisztusban mindannyiunkkal találkozik.

52. A megtérés szükségessége egyértelműen a férfiak és nők közötti kapcsolatokat érinti. A kapcsolatok dinamikája bele van írva a teremtett állapotunkba. A nemek közötti különbség képezi az emberi kapcsolatok alapját. „Megteremtette az embert, saját képmására, [...] az Isten férfinak és nőnek teremtette őket" (Ter 1,27). A férfiak és nők közötti egyenlőtlenség nem része Isten tervének. Az új teremtésben ez a különbség a keresztség méltóságának fényében újragondolásra kerül: "Mert mindannyian, akik megkeresztelkedtetek Krisztusban, Krisztust öltöttétek magatokra. Nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő, mert mindannyian egygyé lettetek Krisztus Jézusban." (Gal 3,27-28). Keresztény hivatásunk, hogy minden helyen és minden összefüggésben befogadjuk és tiszteletben tartjuk ezt a különbözőséget, amely Isten ajándéka és az élet forrása. Tanúságot teszünk az evangéliumról, amikor olyan kapcsolatokban igyekszünk élni, amelyek tiszteletben tartják a férfiak és nők közötti egyenlő méltóságot és kölcsönösséget. A szinódusi folyamat során számos, a Föld minden régiójából és kontinenséről származó nő - mind laikusok, mind felszenteltek – fejezte ki fájdalmát és szenvedését ezzel a kérdéssel kapcsolatban, és ez rávilágít, hogy milyen gyakran nem tudunk megfelelni ennek a vízióknak.

Kontextusok sokaságában

53. Az Úr Jézusban való megújult kapcsolatokra való felhívás virágozik különböző kontextusokban, amelyekben tanítványai élnek és végzik az Egyház küldetését. A kultúrák sokfélesége megköveteli, hogy minden egyes kulturális viszonyrendszer egyediségét figyelembe vegyük. A különböző kulturális kontextusból származó emberek interakciója azonban torz kapcsolatokhoz is vezethet, amelyek nem felelnek meg az evangéliumnak. A történelem során a kapcsolódás során elkövetett hibák a bűn struktúráivá váltak (vö. SRS 36), amelyek viszont az emberek gondolkodását és cselekvését alakítják. A bűn struktúrái főként akadályokat teremtenek és félelmet generálnak. Szembe kell néznünk ezekkel, hogy az evangélium fényében elindulhassunk a kapcsolati megtérés felé vezető úton.

54. A világunkat sújtó gonoszságok, beleértve a háborúkat és fegyveres konfliktusokat, valamint az illúzió, hogy az igazságos béke erőszakkal érhető el, ebben a dinamikában gyökerezik. Ugyanilyen romboló hatású az a vélekedés, hogy az egész teremtés, és ebbe beletartozik maga az ember is,

tetszés szerint kizsákmányolható a profit érdekében. Ennek a jelenségnek következtében korlátok jönnek létre, amelyek megosztják még a keresztény közösségeket is, és egyenlőtlenségeket eredményeznek, amelyek révén egyesek olyan lehetőségekhez jutnak, amelyeket másoktól megtagadnak. Ilyen egyenlőtlenségek például a férfiak és nők közötti egyenlőtlenségek, a faji előítéletek, a kasztok közötti megosztottság, a fogyatékkal élőkkel szembeni megkülönböztetés, a kisebbségek mindenféle jogainak megsértése és a migránsok befogadásával kapcsolatos vonakodás. Még anyánkkal és testvérünkkel, a Földdel való kapcsolatunk is (vö. LS 1) olyan törés nyomát viseli magán, amely számtalan közösség életét veszélyezteti, különösen a legszegényebbekét, teljes népeket, de talán az egész emberiséget is érinti. A legradikálisabb és legdrámaibb elutasítás magának az emberi életnek az elutasítása; ez a meg nem született gyermekek és az idősek elutasításához vezet.

55. A világunkat sújtó gonoszságok közül sok az Egyházban is látható. A visszaélések által okozott válság, annak különböző és tragikus megnyilvánulásaiban, elmondhatatlan és gyakran folyamatos szenvedést okozott az áldozatoknak és túlélőknek, valamint közösségeiknek. Az Egyháznak különös figyelemmel és érzékenységgel kell meghallgatnia azok hangját, akik a papság tagjai vagy egyházi szerepeket betöltők által elkövetett szexuális, lelki, gazdasági, intézményi, hatalommal és a lelkiismerettel való visszaélések áldozatai és túlélői. A meghallgatás a gyógyulás, a bűnbánat, az igazságosság és a kiengesztelődés felé vezető út alapvető eleme. Egy olyan időszakban, amelyet a bizalom globális válsága jellemez, amely arra ösztönzi az embereket, hogy bizalmatlanságban és gyanakvásban éljenek, az Egyháznak el kell ismernie saját hiányosságait. Alázatosan bocsánatot kell kérnie, gondoskodnia kell az áldozatokról, gondoskodnia kell a megelőző intézkedésekről, és törekednie kell az Úrban a kölcsönös bizalom újjáépítésére.

56. A kirekesztéstől és marginalizálódástól szenvedők meghallgatása tudatosítja az Egyházban, hogy küldetésének része a sérült kapcsolatok terhének felvállalása. Az Egyház azért teszi ezt, hogy az Élő Úr meggyógyíthassa őket. Csak így lehet az Egyház „Krisztusban mintegy szentsége, azaz jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek”. (LG 1). Ugyanakkor a világra való nyitottság lehetővé teszi, hogy felfedezzük, hogy a Lélek az evangélium magvait a bolygó minden szegletében, minden kultúrában és minden emberi közösségben elvetette. Ezek a magok gyümölcsöt teremnek: képessé tesznek minket, hogy egészséges kapcsolatban éljünk, ápoljuk a kölcsönös bizalmat és megbocsátást, és legyőzzük a különbözőségtől való félelmünket. Továbbá életet adnak a befogadó közösségeknek, előmozdítják az embereket és a bolygót tiszteletben tartó gazdaságot, és a konfliktusok után megbékélést hoznak. A történelem olyan konfliktusok örökségét hagyta ránk, amelyeket időnként a vallás nevében folytattak, és amelyek aláássák maguknak a vallásoknak a hitelességét. Sok szenvedést okozott a keresztény közösségek közötti megosztottság botránya és az ellenségeskedés az azonos keresztiségben részesült testvérek között. Az megújult ökumenikus lendület élménye, amely a szinódus útját jellemzi, a remény útját nyitja meg ebben a kérdésben.

Karizmák, hivatások és szolgálatok a misszióért

57. A keresztények egyénileg és a közösség részeként is arra hivatottak, hogy gyümölcsöt teremjenek azáltal, hogy megosztják a nekik adott ajándékokat, és az evangélium tanúi legyenek. „A lelki adományok ugyan különfélék, a Lélek azonban ugyanaz. A szolgálatok is különfélék, de az

Úr ugyanaz. Sokfélék a jelek is, de Isten, aki mindenben mindent véghez visz, ugyanaz. A Lélek megnyilvánulásait mindenki azért kapja, hogy használjon vele.” (1Kor 12,4-7) A keresztény közösségekben minden megkeresztelt ajándékokkal gazdagodik, amelyeket megoszthat, mindenki a saját hivatásának megfelelően. A különböző egyházi hivatások sokfélék, mégis kifejezik az egyetlen keresztségi elhívást az életszentségre és a küldetésre. A karizmák sokfélesége, amely a Szentlélek szabadságából ered, Krisztus Testének, az Egyháznak egyesítését célozza (vö. LG 32) és a misszió előmozdítását a különböző helyeken és kultúrákban (vö. LG 12). Ezek az ajándékok nem azok kizárólagos tulajdona, akik megkapják és használják őket, és nem is kizárólag a személyes javukat vagy egy csoport érdekét szolgálják. Megfelelő lelkipásztori támogatás mellett, a keresztény közösség életének felvirágoztatására és az egész társadalom szolgálatára hivatottak.

58. Minden megkeresztelt személy hajlamai és képességei szerint válaszol a missziós szükségletekre azokban a élethelyzetekben, amelyekben él és dolgozik. Ez mutatja a Lélek szabadságát Isten ajándékainak adományozásában. A Lélek e dinamizmusának köszönhetően Isten népe a valóságra figyelve, amelyben él, az elköteleződés új formáit és küldetése betöltésének új módjait fedezi fel. A keresztények, különböző szerepeiknek megfelelően - a családban és más életállapotokban; a munkahelyen és a hivatásukban; civil, politikai, társadalmi vagy ökológiai elkötelezettségükben; az evangélium által inspirált kultúra fejlesztésében, beleértve a digitális környezet evangelizálását is - élethelyzetüknek megfelelően járják a világ útjait, és a Lélek ajándékaival támogatva hirdetik az evangéliumot.

59. Így téve, arra kéri az Egyházat, hogy ne hagyja el őket, hanem inkább tegye lehetővé számukra, hogy megértsék, hogy küldetésük van és a Lélek gondoskodik róluk. Kéri, hogy táplálkozhassanak az Ige és az Eucharisztia kenyeréből, valamint a közösség családi kötelekeiből. Azt kéri, hogy elkötelezettségüket ismerjék el annak, ami: egyházi cselekvés az evangélium fényében, és nem pusztán személyes döntés. Végezetül kéri a közösséget, hogy kísérje el azokat, akik az ő tanúságtételük az evangéliumhoz vonzott. Egy missziós szinodális egyházban, lelkipásztoraik vezetésével a közösségek képesek lesznek embereket küldeni a misszióba, és támogatni is azokat, akiket elküldtek. A közösségek úgy fognak tekinteni magukra, mint missziós feladatot végzők, és ezt a hívek a társadalomban, a családban és a munkahelyeken teljesítik. Ezért nem fognak kizárólag a saját közösségeiken belül zajló tevékenységekre és saját szervezeti szükségleteikre összpontosítani.

60. A keresztség alapján a nők és a férfiak egyenlő méltósággal rendelkeznek Isten népének tagjaiként. A nők azonban továbbra is akadályokba ütköznek karizmáik, hivatásuk és szerepük teljesebb elismerése kapcsán az egyház életének különböző területein. Ez az Egyház közös küldetésének szolgálatát is hátrányosan érinti. A Szentírás számos nő kiemelkedő szerepéről tanúskodik az üdvösségtörténetben. Az egyik nő, Mária Magdolna feladata volt, hogy elsőként hirdesse a Feltámadást. Pünkösöd napján Mária, Isten Anyja is jelen volt, sok más nővel együtt, akik követték az Urat. Fontos, hogy ezeket a történeteket elbeszélő szentírási szakaszok megfelelő helyet kapjanak a liturgikus olvasmányokban. Az egyháztörténelem döntő fordulópontjait is meghatározzák a Lélek által ösztönzött nők lényeges hozzájárulásai. A nők alkotják a templomba járók többségét, és gyakran ők az a hit első tanúi a családokban. Aktívan részt vesznek a kis keresztény közösségek és plébániák életében. Iskolákat, kórházakat és menhelyeket irányítanak. Vezető szerepet töltenek be a megbékélést, valamint az emberi méltóság és a társadalmi

igazságosság előmozdítását célzó kezdeményezésekben. A nők hozzájárulnak teológiai kutatásokhoz, és felelős pozíciókban vannak jelen az egyházi intézményekben, az egyházmegyei kúriákban és a Római Kúriában. Vannak nők, akik vezetői szerepet töltenek be, vagy közösségeket irányítanak. A Közgyűlés kéri, hogy teljes mértékben valósítsuk meg azokat a lehetőségeket, amelyeket a hatályos jog már előírányoz a nők szerepével kapcsolatban, különösen azokon a helyeken, ahol ezek még nem lettek megfelelően kiaknázva. Nincsenek olyan okok, amelyek megakadályoznák a nőket abban, hogy vezető szerepeket töltsenek be az Egyházban: azt, ami a Szentlélektől származik, nem lehet megállítani. A nők diakónusi szolgálathoz való hozzáféréseinek kérdése is nyitva marad. Folytatni kell a megkülönböztetést ezzel kapcsolatban. A Közgyűlés emellett arra is felhívja a figyelmet, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni a prédikációkban, tanításokban, katekézisekben és az Egyház hivatalos dokumentumainak megfogalmazásában használt nyelvezetre és képek használatára, több teret adva a szent nők, teológusok és misztikusok hozzájárulásának.

61. A keresztény közösségen belül különös figyelmet kell fordítani a gyermekekre. Nemcsak a gyermekek növekedését kell kísélni, hanem sokat adhatnak a hívők közösségének is. Amikor az apostolok azon vitatkoznak egymás között, hogy ki a legnagyobb, Jézus egy gyermeket állít a középpontba, a gyermeket a Királyságba való belépés alapfeltételének mutatja be (vö. Mk 9,33-37). Az Egyház nem lehet szinodális, ha nem értékeljük a gyermekek hozzájárulását, akik szintén missziós potenciál hordozói. A gyermek hangjára szüksége van a közösségnek. Meg kell hallgatnunk a gyermekeket, és erőfeszítéseket kell tennünk annak érdekében, hogy a társadalom egésze meghallgassa őket, különösen azok, akik politikai és oktatási felelősséget viselnek. Az a társadalom, amely nem képes befogadni és gondozni a gyermekeket, beteg társadalom. A gyermekek háborúk, szegénység és elhagyatottság, a bántalmazás és az emberkereskedelem miatt átélt szenvedése olyan botrány, amely egyszerre követeli meg mind a bátorságot szenvedéseik elítéléséhez, mind a szolidaritás iránti komoly elkötelezettségünk megerősítését.

62. A fiatalok is hozzájárulnak az Egyház szinodális megújulásához. Határozottan tudatában vannak a közösség és a megosztás értékeinek, ugyanakkor elutasítják a paternalizmust vagy a tekintélyelvű hozzáállást. Az Egyházzal szembeni hozzáállásuk időnként kritikusnak tűnhet, gyakran azonban pozitívan nyilvánul meg személyes elkötelezettségük révén, hogy befogadó közösség hozzanak létre, amely elkötelezett a társadalmi igazságtalanság elleni küzdelem és közös otthonunk gondozása felé. A 2018-as ifjúsági zsinaton megfogalmazott kérésük, hogy „járjunk együtt a mindennapi életben”, pontosan megfelel a szinodális egyház víziójának. Ezért alapvető fontosságú, hogy átgondolt és türelmes kísérést biztosítsunk számukra; különösen a „kísérés megtapasztalása a megkülönböztetés szempontjából” javaslat, amely az ő közreműködésüknek köszönhetően merült fel, megérdemli, hogy újra átgondoljuk és újra elővegyük. A javaslat a nevelőkkel közös kísérést, a rászorulóknak szolgálatában megélt apostoli elkötelezettséget, valamint az imádságban és a szentségi életben gyökerező lelkiesség lehetőségét irányozza elő (vö. *a Püspöki Szinódus XV. Rendes Közgyűlésének záródokumentuma*, „*A fiatalok, a hit és a hivatásmegkülönböztetés*”, 161).

63. A megkeresztelték missziójáért való társfelelősség előmozdítását szem előtt tartva, elismerjük a fogyatékosokkal élő emberek apostoli képességeit, akik az evangelizáció aktív eszközeinek érzik magukat, és akiket elhívásnak és küldetésnek tekintik ezt a tevékenységet. Nagyra értékeljük a hozzájárulást, amely az általuk hozott hatalmas emberi gazdagságból fakad. Elismerjük a

szenvetéssel, marginalizációval és diszkriminációval kapcsolatos tapasztalataikat, amelyeket néha még magán a keresztény közösségen belül is elszenvednek az együttérzés kimutatására irányuló, ám olykor atyáskodónak bizonyuló próbálkozások miatt. Annak érdekében, hogy ösztönözzük részvételüket az Egyház életében és küldetésében, javasoljuk egy egyházi alapú kutatás indítását a fogyatékosokkal kapcsolatban.

64. Az Egyházat gazdagító hivatások közül kiemelkedik a házásoké. A II. Vatikáni Zsinat tanítása szerint „életük állapotában és rendjében saját ajándékuk van Isten népén belül” (LG 11). A házasság szentsége sajátos küldetést jelent, amely egyszerre érinti a család életét, az Egyház építését és a társadalmon belüli elkötelezettséget. Különösen az utóbbi években tudatosult, hogy a családok lelkipásztori gondozásában maguk a családok aktív résztvevők, nem pedig csak passzív befogadók. Ezért a gyermekek és fiatal felnőttek nevelésével foglalkozó egyházi intézményrendszerek segítségével találkozniuk kell és kapcsolatokat kell építeniük. A Közgyűlés ismét kifejezte együttérző közelségét és támogatását mindazok iránt, akik elfogadják az egyedüllétet, mint az Egyház hagyományához és tanítóhivatalához hűségben meghozott döntést a házassággal, amelyet az élet forrásaként ismernek el, és a szexuális etikával kapcsolatban.

65. Az évszázadok során az Egyház lelkileg gazdagodott a megszentelt élet sokféle formája által. Az Egyház a kezdetektől fogva felismerte a Lélek működését azokban a férfiakban és nőkben, akik Krisztust követték az evangéliumi tanácsok útján, és Isten szolgálatára szentelték magukat, akár a szemlélődés, akár a szolgálat más formái révén. Arra kaptak elhívást, hogy prófétai hangon tegyenek fel kérdéseket az Egyháznak és a társadalomnak. Évszázados tapasztalataik vannak a megszentelt élet különböző formái által megérelve, hogyan gyakorolható a szinodális élet. Ezek közé tartozik, hogy hogyan gyakoroljuk a közös megkülönböztetést, és hogyan hangoljuk össze az egyéni ajándékokat, valamint hogyan folytassunk missziót közösen. A rendek és kongregációk, az apostoli élet társaságai, a világi intézetek, valamint az egyesületek, mozgalmak és új közösségek mind-mind sajátos módon járulhatnak hozzá a szinodalitás növekedéséhez az Egyházban. Ma a megszentelt élet számos közössége olyan, mintha az interkulturális lét kísérleti laboratóriumai lennének, az Egyház és a világ számára egyaránt prófétai módon. Ugyanakkor a szinodalitás arra hívja - és ezzel alkalomadtán kihívások elé állítja - a helyi egyházak lelkipásztorait, valamint a megszentelt élet és a mozgalmak vezetőit, hogy erősítsék meg egymással való kapcsolataikat, keltsék életre az ajándékok cseréjét a közös küldetés szolgálatában.

66. A misszió minden megkereszteltre kiterjed. A laikus nők és férfiak elsődleges feladata, hogy az evangélium szellemével áthassák és átalakítsák a földi valóságot (vö. LG 31.33; AA 5-7). Ferenc pápa utasítására (vö. Motu Proprio Spiritus Domini apostoli levél formájában, 2021. január 10.) a szinodusi folyamat sürgette a helyi egyházakat, hogy kreativitással és bátorsággal válaszoljanak a missziós szükségletekre. Ennek a válasznak magában kell foglalnia egyfajta megkülönböztetést a különböző karizmák között annak érdekében, hogy meghatározzák, hogy ezek közül melyiknek kell szolgálati formát öltenie, és ezeket megfelelő feltételekkel, eszközökkel és eljárásokkal kell ellátni. Nem kell minden karizmának szolgálati formát öltenie, nem kell minden megkereszteltnek szolgálatteltevővé válnia, és nem kell minden szolgálatot intézményesíteni. Ahhoz, hogy egy karizmát szolgálattá alakítsanak, a közösségnek valódi pasztorális szükségletet kell találnia. A folyamatot a lelkipásztor által végzett megkülönböztetésnek kell kísérnie, aki a közösséggel együtt döntést hoz arról, hogy szükség van-e egy új szolgálat létrehozására. E folyamat végén az illetékes hatóság

döntést hoz. Egy missziós szinodális egyház a laikus szolgálatok több formáját ösztönözné, vagyis olyan szolgálatokat, amelyek nem igénylik az egyházi rend szentségét, és ez nem csak a liturgikus szférán belül mozognak. Ezeket lehet beiktatással vagy anélkül végezni. Tovább kellene gondolkodni azon, hogy miként lehetne a leghatékonyabban laikus szolgálattelvőket felkérni egy olyan korban, amikor az emberek egyre könnyebben költöznek egyik helyről a másikra, pontosítva a szolgálatok gyakorlásának idejét és területét.

67. A Közgyűlés által elismert számos egyházi szolgálat között szerepelt a teológia sokféle megnyilvánulása által a hit megértéséhez és a megkülönböztetéshez nyújtott támogatás. A teológusok segítik Isten népét abban, hogy a Kinyilatkoztatás fényében értse meg a körülöttünk lévő világot, megfelelő válaszokat és a misszióhoz megfelelő nyelvet dolgozzon ki. A szinodális és missziós egyházban „a teológia karizmája sajátos szolgálat elvégzésére hivatott [...]. A hívők hitbéli megtapasztalásai, igazság átélmélkedése, valamint a lelkipásztorok igehirdetése mellett, a teológia hozzájárul ahhoz, az evangélium egyre mélyebben járja át a világot. Sőt, mi több, „mint minden más keresztény hivatás, a teológus szolgálata, amellet, hogy személyes, közösségi és kollegiális is” (CTI 75). Ez a szolgálat különösen akkor közösségi és kollegiális, amikor egyházi akadémiai intézményekben kánoni küldetéssel megbízott tanításként jelenik meg. „Az egyházi szinodalitás tehát igényli a teológusoktól, hogy szinodális formában végezzék munkájukat, előmozdítva egymás között a meghallgatás, a párbeszéd, a megkülönböztetés és a kérések és hozzájárulások sokféleségének és változatosságának integrálására való képességet”. Ebből a szempontból sürgető a párbeszéd elősegítése a lelkipásztorok és a teológiai kutatással foglalkozók között megfelelő intézményi keretek között. A Közgyűlés felkéri a teológiai intézményeket, hogy folytassák kutatásaikat a szinodalitás jelentésének tisztázása és elmélyítése, illetve ehhez kapcsolódó, helyi egyházakban megvalósítandó képzetek szakterületeihez kapcsolódóan.

Felszentelt lelkipásztorok a harmónia szolgálatában

68. Mint az Egyház minden szolgálata, a püspökség, a papság és a diakónia is az evangélium hirdetésének és az egyházi közösség építésének szolgálatában áll. A II. Vatikáni Zsinat emlékeztetett arra, hogy „az isteni alapítású egyházi szolgálatot különböző rendekben gyakorolják azok, akiket már ősidőktől fogva püspököknek, áldozópapoknak, diakónusoknak hívnak” (LG 28). Ezzel kapcsolatban a II. Vatikáni Zsinat megerősítette a püspökség szentségét (vö. LG 21), visszaszerezte a presbitérium közösségi tényét (vö. LG 28), és megnyitotta az utat a diakonátus állandó gyakorlásának helyreállításához a latin egyházban (vö. LG 29).

A püspöki szolgálat: egységben integrálni a Lélek ajándékait

69. A püspök feladata, hogy a helyi egyház élén álljon, mint az egyházon belüli egység látható megnyilvánulása és az összes egyházzal való közösség köteléke. A zsinat megerősítése, miszerint „a püspökszentelés a papi rend teljességét adja” (LG 21), lehetővé teszi számunkra, hogy a püspök identitását a Krisztussal és „részegyházzal” (CD 11) való szentségi kapcsolatok keretében értelmezzük. A püspök arra hivatott, hogy Krisztus, a Jó Pásztor nevében szolgálja a rábízott részegyházat. Akit püspökké szentelnek, nem olyan előjogokkal és feladatokkal van megbízva, amelyeket egyedül kell elvégeznie. Sokkal inkább azt a kegyelmet és feladatot kapja, hogy felismerje, megkülönböztesse és egységben összefogja azokat az ajándékokat, amelyeket a Lélek

kiáraszt az egyénekre és a közösségekre, a papokkal és a diakónusokkal együttműködve, a közös szentségi köteléküknek megfelelően; ők vele együtt felelősek a helyi egyházban végzett szolgálatért. Ennek során a püspök megvalósítja, ami a legmegfelelőbb és legsajátosabb küldetése az egyházak közössége iránti szerető gondoskodásából fakadóan.

70. A püspöki szolgálat a közösségben, a közösséggel és a közösségért végzett szolgálat (LG 20). Az Ige hirdetése, valamint az Eucharisztia és a többi szentség ünneplésének vezetése által valósul meg. Ezért kívánja a Szinódusi Közgyűlés, hogy Isten népe nagyobb beleszólást kapjon a püspökök megválasztásába. Azt is ajánlja, hogy a püspöki felszentelésre abban az egyházmegyében kerüljön sor, ahová lelkipásztornak szánják, és ne a saját egyházmegyéjében, ahogyan az gyakran történik. Azt is ajánlja, hogy a főszentelőt az egyházi tartomány püspökei közül válasszák ki, beleértve, amennyire lehetséges, a metropolitát is. Így tisztábbá válik, hogy aki püspökké lesz, kötődést létesít azzal az egyházzal, amelyhez rendeltetett, nyilvánosan vállalva előtte a szolgálatával járó kötelezettségeket. Ugyanilyen fontos, hogy - különösen a lelkipásztori látogatások során - a püspök időt tudjon tölteni a hívekkel, hogy meghallgassa őket hiszen folyamatosan kell a szükségletek, igények megkülönböztetésének történnie. Ez abban is segíti őket, hogy az egyházat Isten családjaként éljék meg. A címzetes püspökök esetében ma nem jelenik meg kellő világossággal a püspök és a helyi egyház közötti konstitutív kapcsolat, például az apostoli nunciusok, segédpüspökök és a Római Kúrián szolgálatot teljesítők esetében. Helyénvaló lenne tovább gondolkodni ezen a kérdésen.

71. A püspököket is kísérni és támogatni kell szolgálatukban. A metropoliták szerepet játszhatnak a szomszédos egyházmegyék püspökei közötti testvériség előmozdításában. A szinódus során felmerült annak szükségessége, hogy a püspököknek folyamatos továbbképzési lehetőségeket kínáljanak, többek között helyi viszonyokkal kapcsolatban is. Felmerült az igény a segédpüspökök szerepének tisztázására és a püspökök által nekik delegálható feladatok bővítésére is. Figyelembe kell venni a nyugalmazott püspökök tapasztalatait is, akik új módon állnak Isten népe szolgálatában. Fontos segíteni a híveket abban, hogy elkerüljék a püspökkel szembeni túlzott és irreális elvárásokat, nem feledve, hogy ő is egy törékeny testvér, aki ki van téve a kísértésnek, és segítségre szorul, mint mindenki más. A püspök szolgálatáról alkotott idealizált kép akadályozhatja a püspök gyakran érzékeny területeket érintő, gondos figyelmet igénylő szolgálatát. Másfelől viszont a püspöki szolgálat nagymértékben megerősödik, ha egy valóban szinodális egyházban Isten egész népe aktívan támogatja.

A püspök mellett: papok és diakónusok

72. Egy szinodális egyházban a papok arra kapnak meghívást, hogy szolgálatukat a népükhöz való közelség szellemében éljék meg, hogy befogadóak legyenek, készek mindenkit meghallgatni, és megnyíljanak a szinodális módszer felé. A papok „egyetlen papi testületet (presbitériumot) alkotnak püspökükkel” (LG 28), és együttműködnek vele a karizmák megkülönböztetésében, valamint a helyi egyház kísérésében és vezetésében, különös tekintettel az egység megőrzésének kérdésére. Arra hivatottak, hogy szolidaritásban éljenek paptestvéreikkel, és együttműködjenek népük lelkipásztori ellátásában. A rendekhez és kongregációkhoz tartozó papok karizmájuk egyediségével gazdagítják a presbitériumot. Ők, valamint a keleti egyházakból *sui iuris* érkező papok, legyenek bár cölibátusban élők vagy házasok, a *fidei donum* papok és a más országokból

érkezettek segítik a helyi papságot abban, hogy nyissanak a teljes Egyház gazdagsága felé. A helyi papok viszont segítik a máshonnan érkező papságot abban, hogy részévé váljon egy konkrét egyházmegye életének, annak sajátos lelki gazdagságával és hagyományaival. Ily módon a papság megtapasztalja az ajándékok valódi cseréjét az Egyház küldetésének szolgálatában. A papoknak szükségük van kísérésre és támogatásra is, különösen szolgálatuk kezdeti szakaszában, valamint a gyengeség és törekenység idején.

73. Krisztus és az Egyház misztériumának szolgálói (vö. LG 41), a diakónusok „nem papságra, hanem szolgálatra kapják a kézzel való érintést” (LG 29). A szeretet szolgálatát az igehirdetésben és a liturgiában gyakorolják. Ezáltal minden társadalmi és egyházi kontextusban megvalósítják az evangélium és a szeretetben megélt élet közötti kapcsolatot. Az egész Egyházon belül is tudatosítják mind a küldetésünk szolgálat-jellegét, mind a mindenki, különösen a legszegényebbek felé irányuló segítség jellegzetességeit. Amint a Hagymány, a beiktató ima és a pásztori szolgálat mutatja, a diakónusok feladatai sokrétűek. A diakónusok a válasz az egyes helyi egyházak sajátos szükségleteire, különösen arra, hogy újra felébresszék és fenntartsák a figyelmét a legszegényebbek iránt Egyházunkban, amely szinodális, missziós és irgalmas. Sok keresztény továbbra sem ismeri a diakónusi szolgálatot, részben azért, mert bár a II. Vatikáni Zsinat a latin egyházban különálló és állandó rendként visszaállította (vö. LG 29), nem a világ minden részén fogadták be. A zsinat tanítását mélyebben meg kell vizsgálni, különösen a diakonátus megélt tapasztalatainak fényében. Ez a tanítás és a tapasztalat már most jó okot ad a helyi egyházaknak arra, hogy ne késlekedjenek az állandó diakonátus nagylelkűbb előmozdításával, felismerve ebben a szolgálatban a szolgáló Egyház növekedésének értékes erőforrását, követve az Úr Jézus példáját, aki mindenki szolgájává tette magát. Ez a mélyebb vizsgálat segíthet abban is, hogy jobban megértsük a diakónussá szentelés értelmét azok számára, akikből papok lesznek.

Együttműködés a felszentelt lelkipásztorok között a szinodális egyházon belül

74. A szinodális folyamat során gyakran mondtak köszönetet a püspököknek, papoknak és diakónusoknak azért az örömeért, elkötelezettségért és odaadásért, amellyel szolgálatukat végzik. Sokszor szóba hozták továbbá azokat a nagyon is valós nehézségeket, amelyekkel a lelkipásztorok szolgálatuk során szembesülnek. Ezek főként az elszigeteltség és a magányosság érzésére vonatkoztak, valamint arra az érzésre, hogy túlterheli őket az az elvárás, hogy minden igényt ki kell elégíteniük. A Szinódus élménye válasz lehet ezekre a helyzetekre, segítve a püspököket, papokat és diakónusokat abban, hogy újra felfedezzék a társfelelősség jelentőségét a szolgálat gyakorlásában, amely magában foglalja az együttműködést Isten népének más tagjaival. A feladatok és felelősségek szélesebb körű elosztása, valamint annak bátrabb megkülönböztetése, hogy mi tartozik valóban a felszentelt szolgálathoz, és mit lehet és kell átruházni másokra, lehetővé teszi, hogy minden szolgálatot lelkileg egészségesebb és lelkipásztori szempontból dinamikusabb módon gyakorolják. Ez a látószög minden bizonnyal hatással lesz a döntéshozatali folyamatokra, lehetővé téve, hogy azok egyértelműbben szinodális jelleget öltsenek. Segíteni fog továbbá a klerikalizmus leküzdésében is, amelyet a hatalom önértékű kihasználásaként és az egyház tekintélyének eltorzításaként értelmezünk, pedig ezeknek Isten népe szolgálatában kellene állnia. Ez mindeneelőtt a visszaélések formáiban nyilvánul meg, legyen szó szexuális vagy gazdasági visszaélésekről, a lelkiismerettel és a hatalommal való visszaélésekről az Egyház szolgálói részéről. „A

klerikalizmus, melyet akár maguk a papok, akár a világi hívők mozdítanak elő, szakadást támaszt az Egyház testében, amely sok olyan bajt okoz és segít fenntartani, amelyek ellen ma felemeljük szavunkat.” (Ferenc pápa, „*A sebek sosem évülnek el*”, 2018. augusztus 22.)

Együtt a küldetésért

75. Történelme során az Egyház a közösség és a misszió igényeihez igazodva a felszenteltek szolgálatán kívül más szolgálatokat is elfogadott. A karizmák akkor tudnak szolgálattá formálódni, amikor a közösség és a közösség vezetéséért felelős személyek nyilvánosan elismerik őket. Ily módon stabil és következetes módon a misszió szolgálatába kerülnek. Egyes szolgálatok kifejezetten a keresztény közösségre irányulnak. Különösen fontosak a liturgikus szolgálatok. Ezeket egy püspök ruházza át életre szólóan egy meghatározott szertartáson keresztül, a jelöltek megfelelő megkülönböztetése és képzése után. Ezek a szolgálatok nemcsak egyszerű megbízások vagy feladatátruházás. A szolgálatra avatás olyan szentség, amely formálja a személyt, és újradefiniálja az Egyház életében és küldetésében való részvételének módját. Ilyen a latin egyházban ezek a lektor és az akolitus szolgálata (vö. a *Motu Proprio Spiritus Domini*, 2021. január 10-én kiadott apostoli levél) és a katekéta szolgálata (vö. a *Motu Proprio Antiquum Ministerium*, 2021. május 10-én kiadott apostoli levél). A jogkörrel bíró felettes szerv állapítja meg a szolgálat gyakorlásának feltételeit. A püspöki konferenciák szabják meg a személyes kívánalmakat, amelyeket az e szolgálatokra jelentkezőknek teljesíteniük kell, és kidolgozzák a képzési utakat, amelyeket be kell járni az e szolgálatokhoz való hozzáféréshez.

76. Az állandó szolgálatokat kiegészítik azok a szolgálatok, amelyeket a szertartásrend nem intézményesített, de az illetékes egyházi hatóság megbízása alapján állandó jelleggel gyakorolják. Néhány példa az ilyen szolgálatokra: egy kis egyházi közösség koordinálása, közösségi ima vezetése, karitatív tevékenységek szervezése stb. Ezek a szolgálatok a helyi közösség sajátosságaitól függően sokféleképpen nyilvánulhatnak meg. Egy példa erre a katekéták, akik Afrika számos régiójában mindig is a pap nélküli közösségekért voltak felelősek. Bár nincs előírt szertartásrend, a tényleges elismertség elősegítése érdekében a közösség előtt a megbízás nyilvános megadása szükséges. Vannak rendkívüli szolgálatok is, beleértve az Eucharisztia rendkívüli kiszolgáltatását, a vasárnapi szertartások vezetését pap hiányában, bizonyos szentségek kiszolgáltatását és más eseteket. A latin és a keleti rítusú kánonrend már előírja, hogy bizonyos esetekben a laikus hívek, férfiak vagy nők, a kereszttség rendkívüli kiszolgáltatói is lehetnek. A latin kánonban a püspök (a Szentszék engedélyével) a házasságkötésnél való asszisztálást laikus hívekre, férfiakra vagy nőkre bízhatja. A helyi körülmények szükségleteire figyelve meg kell fontolni a laikus szolgálatok gyakorlásának ezen lehetőségeinek kiterjesztését és megerősítését. Végül vannak spontán szolgálatok, amelyeknek nincs szükségük további feltételekre vagy kifejezett elismerésre. Ezek megmutatják, hogy a hívek különböző módon, adottságaik és karizmáik révén hogyan vesznek részt a misszióban.

77. A laikus híveknek, férfiaknak és nőknek egyaránt, nagyobb lehetőséget kell adni a részvételre, a szolgálat új formáit is felfedezve, korunk lelkipásztori szükségleteire válaszul, az együttműködés és a differenciált társfelelősség szellemében. A szinodális folyamat során néhány konkrét igény merült fel. Ezekre a különböző helyi viszonyoknak megfelelően kell reagálni:

- a) a laikus férfiak és nők fokozott részvétele az egyházi megkülönböztetési folyamatokban és a döntéshozatali folyamatok minden fázisában (a döntések előkészítése, meghozatala és megerősítése);
- b) a laikus férfiak és nők nagyobb hozzáférése az egyházmegyék és egyházi intézmények - beleértve a szemináriumokat, intézeteket és teológiai karokat – felelős pozícióihoz; a meglévő rendelkezések teljesebb körű végrehajtása e tekintetben;
- c) a megszentelt életet élő férfiak és nők karizmáinak nagyobb elismerése és támogatása, valamint az plébániai pozíciókban való alkalmazásuk;
- d) nagyobb számú képzett laikus nő és férfi bírójának szolgáljon bíróként minden kánonjogi eljárásban;
- e) az egyházban és intézményeiben dolgozók méltóságának és jogainak tényleges elismerése.

78. A szinodális folyamat újra tudatosította, hogy az odafigyelő meghallgatás az egyházi élet minden aspektusának lényeges eleme: a szentségek kiszolgáltatása, különösen a kiengesztelődés, a katekézis, a képzés és a lelkipásztori kísérés területein. Ennek fényében a Közgyűlés a meghallgatás és a kísérés szolgálatának létrehozására vonatkozó javaslatra is összpontosított, különböző lehetőségeket bemutatva. Néhányan támogatták ezt a javaslatot, mert ez a szolgálat próféta módon hangsúlyozná a meghallgatás és a kísérés fontosságát a közösségben. Mások azt mondták, hogy a meghallgatás és a kísérés minden megkeresztelt feladata, anélkül, hogy szükség lenne egy külön szolgálatra. Továbbá, egyesek azon a véleményen voltak, hogy további vizsgálódásra van szükség, például a meghallgatás és a kísérés e szolgálata és a lelki kísérés, a lelkipásztori tanácsadás és a kiengesztelődés szentségének ünneplése közötti kapcsolatról. Az a javaslat is született, hogy egy lehetséges „meghallgatás és kísérés szolgálatának” különösen az egyházi közösség peremén élők, az eltávolodás után visszatérők, valamint az igazságot keresők és az Úrral való találkozáshoz segítséget kérők fogadására kellene irányulnia. Ezért e tekintetben folytatni kell a megkülönböztetési folyamatot. Azok a helyi közösségek, ahol ez az igény erősebben érezhető, megpróbálhatják megvizsgálni azon lehetséges megközelítéseket, amelyekre a megkülönböztetés alapozható.

III. rész – „Vesd ki a hálót!”

Megtérés a folyamatokban

Jézus megszólította őket: „Fiaim, nincs valami ennivalótok?” „Nincs” – felelték. Erre azt mondta nekik: „Vessétek ki a bárka jobb oldalán a hálót, s ott majd találtok.” Kivetették a hálót, s alig bírták visszahúzni a tömérdek haltól. (Jn 21:5-6).

79. A halászat nem hozott eredményt, és most itt az ideje visszatérni a partra. Mégis egy tekintélyt parancsoló hang megszólal, és olyasmire hívja a tanítványokat, amit egyedül ők nem tettek volna meg, rámutatva egy olyan lehetőségre, amelyet szemük és eszük nem tudott felfogni: „Vessétek ki a bárka jobb oldalán a hálót, s ott majd találtok”. E szinodális úton arra törekedtünk, hogy meghalljuk ezt a Hangot, és befogadjuk. Imádságban és párbeszédben felismertük, hogy az egyházi megkülönböztetés, a döntéshozatali folyamatokra való odafigyelés, az elszámoltathatóság iránti igény és döntéseink mérlegelése olyan gyakorlatok, amelyekkel válaszolunk a misszió útjait megmutató Igére.

80. Ez a három gyakorlat szorosán összefonódik. A döntéshozatali folyamatoknak az Egyház megkülönböztetési képességére van szükségük, ami viszont igényli az átláthatóság és elszámoltathatóság által támogatott bizalmi légkörben zajló meghallgatást. A bizalomnak kölcsönösnek kell lennie: a döntéshozóknak képesnek kell lenniük arra, hogy bízzanak Isten népében és meghallgassák azt. Ez utóbbinak viszont képesnek kell lennie arra, hogy bízzon a hatalmon lévőkben. Ez az egységességre törekvő látásmód kiemeli, hogy e gyakorlatok mindegyike függ a másiktól és kölcsönösen támogatják egymást, így teszik képessé az Egyházat küldetésének teljesítésére. Képzésre van szükség ahhoz, hogy az egyházi megkülönböztetésen alapuló, az átláthatóság, az elszámoltathatóság és a mérlegelés kultúráját tükröző döntéshozatali folyamatokban vegyünk részt. A szükséges képzés nem csak technikai jellegű, hanem teológiai, bibliai és spirituális alapokat is fel kell tárnia. Minden megkereszteltnek szüksége van erre a képzésre a tanúságtétel, a misszió, a szent élet és a szolgálat területein, hangsúlyozva a társfelelősséget. Különleges formákat ölt azok számára, akik felelős pozícióban vannak, vagy az Egyház megkülönböztetéssel kapcsolatos szolgálatában állnak.

Megkülönböztetés az Egyházban a misszióért

81. Az Egyház küldetését fenntartani és orientálni képes kapcsolatok előmozdítása érdekében prioritásként kell kezelni az evangéliumi bölcsességet, amely lehetővé tette a jeruzsálemi apostoli közösség számára, hogy az első szinodális esemény eredményét a következő szavakkal pecsételje meg: „Úgy tetszett a Szentléleknek és nekünk” (ApCsel 15,28). Ez olyan megkülönböztetés, amely, mivel Isten népe a misszióra való tekintettel vállalja, „egyházi” jellegűnek minősíthető. A Lélek, akit az Atya Jézus nevében küld, és aki mindenre megtanít (vö. Jn 14,26), minden korban „teljes igazságra” vezet a hívőket (Jn 16,13). A Lélek jelenléte és maradandó működése révén „az apostoloktól származó hagyomány (...) az Egyházban kibontakozik” (DV 8). A Lélek világosságát segítségül hívva Isten népe, amely részt vesz Krisztus prófétai működésében (vö. LG 12), „a hittől

indítva, mellyel hiszi, hogy az Úr Lelke, mely betölti a földkerekséget, vezérli az eseményekben, szükségletekben és vágyakban -- melyekben korunk embereivel együtt részesedik -- próbálja fölismerni, hogy közülük melyek Isten jelenlétének vagy tervének igaz jelei" (GS 11). Ez a megkülönböztetés a bölcsesség minden ajándékából merít, amelyet az Úr az Egyháznak adományoz, valamint a Lélek által minden megkereszteltnek ajándékozott *sensus fideiből*. Ebben a Lélekben kell a missziós és szinodális egyház életét újragondolni és újraorientálni.

82. Az egyházi megkülönböztetés nem szervezetépítési technika, hanem inkább az élő hitben megalapozott spirituális gyakorlat. Belső szabadságot, alázatot, imát, kölcsönös bizalmat, az új iránti nyitottságot követel, továbbá önmagunk átadását Isten akaratának. Soha nem pusztán a saját személyes vagy csoportunk álláspontjának kifejtése vagy az eltérő egyéni vélemények összegzése. Mindenki a saját lelkiismerete szerint szólal meg, és arra hivatott, hogy megnyíljon a másiknak, aki a saját lelkiismerete szerint nyitja meg magát. A megosztás folyamatában igyekeznek együtt felismerni azt, „amit a Lélek mond az egyházaknak" (*Jel 2,7*). Mivel az egyházi megkülönböztetés mindenki hozzájárulását magában foglalja, az egyházi megkülönböztetés egyszerre feltétele és kiváltságos kifejeződése a szinodalitásnak, amelyben a közösség, a küldetés és a részvétel megélhető. Minél inkább meghallgatnak mindenkit, annál gazdagabb a megkülönböztetés. Ezért alapvető fontosságú, hogy a lehető legszélesebb körű részvételt segítsük elő a megkülönböztetés folyamatában, különösen azokat bevonva, akik a keresztény közösség és a társadalom peremén állnak.

83. Isten Igéjének meghallgatása a kiindulópontja és alapkövetelménye minden egyházi megkülönböztetésnek. A Szentírás tanúsítja, hogy Isten szólt az ő népéhez, egészen addig a pontig, hogy Jézusban nekünk adta az egész Kinyilatkoztatás teljességét (DV 2). A Szentírás megmutatja azokat a helyeket, ahol hallhatjuk az ő hangját. Isten mindenekelőtt a liturgiában kommunikál velünk, mert maga Krisztus az, aki beszél, „amikor az Egyházban a Szentírást olvassák" (SC 7). Isten az Egyház élő hagyományán, a tanítóhivatalon, a Szentíráson való személyes és közösségi elmélkedésen, valamint a népi vallásosság gyakorlatán keresztül szólal meg. Isten továbbra is kinyilvánítja magát a szegénnyé tettek kiáltásában és az emberi történelem eseményeiben. Isten a teremtett világ által is kommunikál népével, amelynek puszta létezése is a Teremtő cselekvésére utal, és amelyet az életadó Lélek jelenléte tölt be. Végül Isten minden egyes ember személyes lelkiismeretén keresztül is szól, amely „az ember legrejtettebb magva és szentélye, ahol egyedül van Istennel, akinek szava visszhangzik bensőjében". (GS 16). Az egyházi megkülönböztetés gyakorlata megköveteli a lelkiismeret folyamatos gondozását és képzését, valamint a *sensus fidei* érlelését, hogy ne hanyagoljuk el azokat a helyeket, ahol Isten beszél és jön el, hogy találkozzon népével.

84. Az egyházi megkülönböztetés lépései a különböző helyszínektől és hagyományoktól függően eltérőek lesznek. A szinodális tapasztalatok alapján azonosítottuk a megkülönböztetés nélkülözhetetlen elemeit:

- a) a megkülönböztetés tárgyának világos megnevezése, és a megfelelő eszközökön át eljuttatott tájékoztatás, hogy a tárgy megértése pontos legyen;
- b) elegendő idő az imádságos felkészülésre, Isten Igéjének meghallgatására és a kérdésen való elmélkedésre;

- c) a belső szabadság attitűdje, amely önös egyéni és csoportérdekektől nem befolyásolt, valamint a közjó iránti elkötelezettség jellemzi;
- d) elegendő idő, hogy figyelmesen és tiszteletteljesen meghallgassuk minden egyes személy hangját;
- e) a lehető legszélesebb körű konszenzus keresésének igénye, amely akkor fog kialakulni, amikor „lángol a szívünk” (vö. Lk 24.32), anélkül, hogy a konfliktusokat figyelmen kívül hagynánk vagy a legkisebb közös nevezőt keressük;
- f) a folyamat facilitátorainak elkötelezettsége, hogy úgy fogalmazzák meg a konszenzust, hogy a résztvevők elmondhassák, felismerik-e magukat benne vagy sem.

Még ha az egyéni vélemények nem is kerülnek elfogadásra, a megkülönböztetési folyamatnak el kell vezetnie ahhoz, hogy a döntést mindenki érett módon elfogadja. A folyamat szerves része egy időszak, amikor a közösség reagál a megfogalmazott konszenzusra, amelynek sikere vagy kudarca további felülvizsgálathoz és értékeléshez vezet.

85. A megkülönböztetés mindig egy adott kontextusban bontakozik ki, amelynek összetettségét és sajátosságait a lehető legteljesebb mértékben meg kell érteni. Ahhoz, hogy a megkülönböztetés valóban "egyházi" legyen, a megfelelő eszközöket kell felhasználnia. Ezek közé tartozik a megfelelő bibliai exegézis, amely segít a bibliai szövegek értelmezésében és megértésében, elkerülve a részleges vagy fundamentalista értelmezéseket; az egyházatyák, a hagyomány és a tanítóhivatal tanításainak ismerete, tekintélyük különböző fokának megfelelően; a különböző teológiai tudományok hozzájárulása; valamint a humán, történelmi, társadalmi és közigazgatási tudományok ismereteinek felhasználása. Utóbbiak nélkül nem lehet megragadni azt a kontextust, amelyben és amelyre tekintettel a megkülönböztetés történik.

86. Az Egyházban a megkülönböztetés sokféle megközelítése és jól bevált módszere létezik. Ez a sokféleség ajándék, mivel lehetővé teszi a különböző helyzetekhez való alkalmazkodást, és gyümölcsözőnek bizonyul. Közös küldetésünket szem előtt tartva, ezeket a különböző megközelítéseket párbeszédbe kell hoznunk, biztosítva, hogy egyik sem veszíti el sajátos jellegét, sem nem rögzül az eljárásmodban a többi felett. Alapvető fontosságú, hogy olyan képzési lehetőségeket kínáljunk, amelyek terjesztik és táplálják a misszióra összpontosító egyházi megkülönböztetés kultúráját a helyi egyházakban, valamint a kisebb egyházi közösségekben és plébániákon. Ez különösen szükséges azok körében, akik vezető szerepet töltenek be. Ugyanilyen fontos a segítő szakemberek képzésének ösztönzése, akiknek hozzájárulása gyakran döntő fontosságú a megkülönböztetés folyamatában.

A döntéshozatali folyamat felépítése

87. A szinodális egyházban „az egész közösség, tagjainak szabad és gazdag sokféleségében, arra van meghívva, hogy imádkozzon, meghallgasson, elemezzen, párbeszédet folytasson, megkülönböztessen és tanácsot adjon a misszióra vonatkozó lelkipásztori döntések meghozatalára vonatkozóan” (CTI 68). A szinodális egyház előmozdításának módja az, hogy elősegítsük Isten egész népének nagyobb mértékű részvételét a döntéshozatali folyamatokban. Ha valóban igaz, hogy az Egyház élet- és működési módja maga szinodális, akkor ez a gyakorlat elengedhetetlen az Egyház

küldetéséhez, amely megkülönböztetést, konszenzusra jutást és döntéshozatalt igényel a szinodalitás különböző szervezeteinek és intézményeinek felhasználásával.

88. Az Úr által életre hívott és elküldött tanítványok közössége nem egységes és nem alaktalan. Ez az Ő Teste, amely különböző tagokból áll, egy olyan közösség, amelynek történelme van, és amelyben Isten uralma "magként és kezdetként" van jelen, és Isten uralmának az emberiség családjába való eljövételének szolgálatában áll (vö. LG 5). Az egyházatyák Isten népe küldetésének közösségi jellegéről a háromszoros "semmi nélkül" elve szerint vélekednek: „semmi a püspök nélkül” (Antiochiai Szent Ignác, *Levél a trallésziakhoz* 2,2) „semmi a presbiteri tanács nélkül, semmi a közösség beleegyezése nélkül” (Karthágói Szent Ciprián, *Levelek* 14,4). Amikor a „semmi nélkül” logikáját figyelmen kívül hagyják, az Egyház identitása elhomályosul, és küldetése akadályba ütközik.

89. A differenciált társfelelősségen alapuló részvétel előmozdítása iránti elkötelezettséget ekkleziológiai keret alakítja ki. A közösség minden tagját tiszteletben kell tartani, és a közös döntéshozatal céljának fényében értékelni kell adottságaikat és képességeiket. E folyamat elősegítéséhez a közösség méretétől függően többé vagy kevésbé strukturált intézményes keretekre van szükség. A jelenlegi törvény már rendelkezik ilyen részvételi szervekről különböző szinteken. Ezekkel a dokumentum később foglalkozik.

90. A döntéshozatali folyamatokat célszerű átgondolni a hatékony működés biztosítása érdekében. Ezek a folyamatok jellemzően magukban foglalnak egy kidolgozási és előkészítési időszakot "a mérlegelés, a konzultáció és az együttműködés közös gyakorlása révén" (CTI 69), amely informálja és megerősíti az illetékes hatóság későbbi határozathozatalát. A folyamat két eleme között nincs versengés vagy konfliktus; inkább mindkettő hozzájárul annak biztosításához, hogy a meghozott döntések minden résztvevő engedelmességének gyümölcsei legyenek, olyan gyümölcsök, amit Isten akar az Egyháza számára. Ezért azokat a folyamatokat kell ösztönözni, amelyek a Lélek iránti nyitottság és a kölcsönös bizalom légkörében a gyülekezet és az elnöklő személy közötti kölcsönösség dinamikájában hatékonyvá válhatnak a lehetőleg egyhangú konszenzus keresése érdekében. Miután a döntés megszületett, a végrehajtás és az értékelés folyamatára van szükség, amelyben a különböző résztvevők ismét, de új módon vesznek részt.

91. A hatályos jogszabályok több esetben kötelezik a vezető pozícióban lévőket arra, hogy a döntés meghozatala előtt konzultációt folytassanak. A lelkipásztori hatalommal rendelkezők kötelesek meghallgatni a konzultációban résztvevőket, és nem járhatnak el úgy, mintha a konzultációra nem került volna sor. Ezért a hatósági jogkörrel rendelkezők nem térhetnek el a megállapodásra vezető konzultáció eredményétől, kényszerítő ok nélkül, amelyet megfelelően meg kell indokolni (vö. CIC, 127. can. 127. can. 2. § 2°; CCEO 934. can. 2. § 3°). Mint minden olyan közösségben, amely az igazságosság szerint él, a hatalom gyakorlása az Egyházban sem állhat az akarat önkényes ráerőltetésében. A tekintélyt inkább mindig a közösség és Krisztus befogadásának szolgálatában kell gyakorolni, aki az igazság, aki felé a Szentlélek vezet minket a különböző pillanatokban és helyzetekben (vö. *Jn* 14,16).

92. A szinodális egyházban a püspök, a püspöki kollégium és a római pápa tekintélye a döntéshozatal tekintetében sérthetetlen, mivel a Krisztus által létrehozott egyház hierarchikus felépítésében gyökerezik; egyszerre szolgálja az egységet és legitimálja a különbözőséget (vö. LG

13). A hatalom ilyen gyakorlása azonban nem korlátlan: nem hagyhatja figyelmen kívül az iránymutatást, amely egy konzultatív folyamat keretében megfelelő megkülönböztetéssel alakul ki, különösen, ha ezt a részvételi testületek végzik. Nem helyénvaló a döntés meghozatalában szerepet játszó konzultatív és döntéshozó elemeket egymással szembeállítani: az Egyházban a döntéshozatalt a közösség közreműködésével végzik, és soha nem azok nélkül, akiknek a lelkipásztori vezetése lehetővé teszi egyesek számára, hogy hivataluknál fogva döntést hozzanak. Ezért az Egyházi Törvénykönyvben újra meg újra megjelenő „csupán konzultatív” (*tantum consultivum*) formulát felül kell vizsgálni, hogy kiküszöböljük a félreérthetőséget. Ezért helyénvalónak tűnik az egyházjog szinodális szempontból történő felülvizsgálata, amely tisztázza a konzultatív és a deliberatív közötti különbséget, és megvilágítja a döntéshozatali folyamatban különböző szerepet játszó felelősségét.

93. Ahhoz, hogy az itt tervezett döntéshozatali folyamatok eredményesek legyenek, alapvető fontosságú, hogy azok rendezett módon történjenek, és hogy az érintettek vállalják saját felelősségüket:

- a) az illetékes hatóság fontos feladata: egyértelműen meghatározni a konzultációs és döntéshozási témák tárgyát, valamint tisztázni, hogy kié a végső felelősség a döntés meghozataláért. Meg kell határoznia azoknak körét, akikkel konzultálni kell, beleértve azokat is, akik különleges tudással rendelkeznek, vagy akiket a vizsgált ügy érint. Azt is biztosítaniuk kell, hogy minden érintett hozzáférjen a vonatkozó adatokhoz, hogy tájékozottan járulhasson hozzá a folyamathoz;
- b) azok, akikkel konzultálnak, akár egyénileg, akár egy kollegiális testület tagjaként, vállalják a felelősséget a következőkért: őszintén, a témában tájékozottan, tiszta lelkiismerettel és lelkiismeretük hívása szerint járulnak hozzá a folyamathoz, tiszteletben tartják a kapott információk bizalmas jellegét, világosan megfogalmazott gondolatokat osztanak meg, amelyek megvilágítják fő nézőpontjaikat. Ez lehetővé teszi a lelkipásztori hatóság számára, hogy megmagyarázza, hogyan vette figyelembe a konzultációt, ha a végső döntés eltér a korábban kínált véleményektől;
- c) végül, amikor az illetékes hatóság a konzultációs folyamatot tiszteletben tartva, megfogalmazta döntését, annak okait világosan kifejtve, a közösség köteléke miatt, amely összekapcsolja őket, s melyet minden megkereszteltnek tiszteletben kell tartania, végre kell hajtania a döntést. Ezt akkor is meg kell tenniük, ha az eltér a saját véleményüktől, de az értékelő szakaszban is szabadon és őszintén részt kell venniük. Mindig van lehetőség arra, hogy a törvény rendelkezése szerint fellebbezzenek a felsőbb hatósághoz.

94. A döntéshozatali folyamatok helyes, eltökélt, részvételi módon, szinodális stílusban történő megvalósítása, különösen az egyházjogban előírt intézményes szervezetek, részvételi testületek felhasználásával, előmozdítja Isten Népeinek előrehaladását. Konkrét változások nélkül rövid távon a szinodális egyház víziója nem lesz hiteles, és ez elidegeníti Isten népének azon tagjait, akik erőt és reményt merítettek a szinodális útból. A helyi egyházaknak meg kell találniuk a módját annak, hogy ezeket a változásokat megvalósítsák.

Átláthatóság, elszámoltathatóság és értékelés

95. A döntéshozatal nem zárja le a megkülönböztetési folyamatot. A döntést az elszámoltathatóság és az értékelés gyakorlásának kell kísérnie és követnie, amelyet az evangéliumi kritériumok által inspirált átláthatóság szellemében kell végezni. A szolgálat feladatait érintő, a közösségnek tartozó elszámoltathatóság a legrégebbi hagyományunkhoz tartozik: magához az apostoli egyházhoz. Az *Apostolok Cselekedeteinek* tizenegyedik fejezete kínálja nekünk a példát, amikor Pétert Jeruzsálemben való visszatérésekor számon kérik, amiért megkeresztelte a pogány Kornéliuszt: „Körülméletlen emberek házában jártál, és ettél velük.” (ApCsel 11,3) Péter válaszában kifejtette döntésének okait.

96. Különösen az átláthatóság fogalmának pontosabb megvilágítása igényelt tisztázást. A szinodális folyamat olyan szavakkal kapcsolta össze az átláthatóságot, mint: igazság, hűség, tisztaság, becsületesség, integritás, következetesség; a homályosság, képmutatás és kétértelműség elutasítása; és a hátsó szándékok hiánya. Azok evangéliumi áldása, akik „tisztá szívűek” (Mt 5,8) és a parancs, hogy „ártatlanok legyetek, mint a galambok” (Mt 10,16), ebben a tekintetben Pál apostol szavait visszhangozzák: „Elutasítjuk a gyalázatos alattomoságot, nem alkalmazunk cselet, és nem hamisítjuk meg az Isten szavát, hanem az Isten jelenlétében nyíltan hirdetjük az igazságot, s rábízunk magunkat az emberek lelkiismeretére.” (2Kor 4,2) Amikor tehát átláthatóságról beszélünk, akkor a Szentírásban gyökerező alapvető hozzáállásra utalunk, nem pedig adminisztratív követelmények vagy eljárások sorozatára. Az átláthatóság, a maga helyes evangéliumi értelmében, nem veszélyezteti a magánélet és a titoktartás tiszteletben tartását, a személyek védelmét, méltóságukat és jogukat, még a polgári hatóságok észszerűtlen követeléseivel szemben sem. A magánéletre való hivatkozás azonban soha nem legitimálhatja az evangéliummal ellentétes gyakorlatokat, és soha nem válhat ürügyé a gonosz elleni küzdelem érdekében tett intézkedések megkerülésére vagy elfedésére. Ami a gyónási titkot illeti: „A szentség pecsétje nélkülözhetetlen, és semmilyen emberi hatalom nem rendelkezik felette, és nem is tarthat rá igényt”. (*Ferenc pápa beszéde az Apostoli Penitenciárium által szervezett tanfolyam résztvevőikhez, 2019. március 29.*)

97. Az átláthatóság attitűdje, amelyet az imént felvázoltunk, biztosítja a kapcsolatokra odafigyelő szinodális egyház számára szükséges bizalmat és hitelességet. Amikor ez a bizalom sérül, a leggyengébbek és a legkiszolgáltatottabbak szenvednek a legtöbbet. Ahol az Egyház bizalmat élvez, ott az átláthatóság, az elszámoltathatóság és az értékelés gyakorlata segít megerősíteni a hitelességét. Ezek a módszerek még fontosabbak ott, ahol az Egyház hitelessége újjáépítésre szorul. Különösen fontosak a kiskorúak és a kiszolgáltatott felnőttek védelme tekintetében.

98. Ezek a gyakorlatok hozzájárulnak ahhoz, hogy az Egyház hű maradjon küldetéséhez. Hiányuk egyik következménye a klerikalizmus, amely ebből táplálkozik. A klerikalizmus azon a hallgatólagos feltételezésen alapul, hogy az Egyházban hatalommal rendelkezőket nem kell számon kérni tetteikért és döntéseikért, mintha elszigetelten, vagy Isten népe többi részétől elkülönülten, vagy azok felett állnának. Az átláthatóságra és az elszámoltathatóságra nem csak akkor kellene hivatkozni, amikor szexuális, pénzügyi és egyéb visszaélésekről van szó. Ezek a módszerek a lelkipásztorok életmódjára, a lelkipásztori munka tervezésére, az evangelizáció módszereire és arra is vonatkoznak, ahogyan az egyház tiszteletben tartja az emberi méltóságot, például az intézményein belüli munkakörülmények tekintetében.

99. Ha a szinodális egyház befogadó akar lenni, akkor az elszámoltathatóság kultúrájának és gyakorlatának kell alakítania a tevékenységét minden szinten. A hatalmi pozícióban lévők azonban nagyobb felelősséggel tartoznak e tekintetben, és arra hivatottak, hogy elszámoljanak Istennek és az Ő népének. Míg a feljebbvalókkal szembeni elszámoltathatóságot évszázadokon keresztül gyakorolták, a tekintély a közösségnek való elszámoltathatóságnak dimenziója viszont helyreállításra szorul. A megszentelt életűek tapasztalatai alapján kialakított struktúrák és eljárások (mint például a káptalanok, kánoni vizitációk stb.) inspirációként szolgálhatnak ebben a tekintetben.

100. Hasonlóképpen szükség van struktúrákra és módszerekre a szolgálat gyakorlásának rendszeres értékeléséhez. Az ilyen értékelés nem az egyén megítélése. Inkább egy olyan eszközt biztosít a lelkes segítése, amely kiemeli a szolgálat pozitív aspektusait, és rávilágít a fejlesztendő területekre. Az értékelés segíti a helyi egyházat abban is, hogy tanuljon a tapasztalatokból, módosítsa cselekvési terveit, meghatározza döntései eredményeit küldetésével kapcsolatban, és továbbra is figyelmes maradjon a Szentlélek hangjára.

101. A helyi egyházak és csoportjaik felelősek az elszámoltathatóság és értékelés hatékony formáinak és folyamatainak szinodális módon történő kidolgozásáért, amellet, hogy tiszteletben tartják a kánoni normák által már létrehozott struktúrák kritériumait és működését. Ezeknek meg kell felelniük az adott kontextusoknak, beleértve a polgári jog követelményeit, a társadalom jogos elvárásait és a terület szakértőinek esetlegesen elérhető hozzájárulásait. Szükséges továbbá azoknak, különösen a laikusoknak a készségeire, is támaszkodni, akik nagyobb szakértelemmel rendelkeznek az elszámoltathatóság és az értékelés terén. A civil társadalmon belüli legjobb gyakorlatokat fel kell ismerni és adaptálni kell az egyházi környezetben való alkalmazáshoz. Az *ad limina* vizitációk során bemutatott jelentésnek tartalmaznia kell, hogy a helyi szinten hogyan valósulnak meg a beszámolási és értékelési folyamatok.

102. Különösen szükségesnek tűnik a következőket garantálni mindenütt, a különböző körülményeknek megfelelő formában:

- a) a pénzügyi tanácsadási szervek hatékony működése;
- b) Isten népének, különösen a hozzáértőbb tagoknak érdemleges bevonása a lelkipásztori és pénzügyi tervezetekkel kapcsolatos munkába;
- c) éves pénzügyi jelentés elkészítése és közzététele (a helyi körülményeknek megfelelően és hozzáférhető formában), lehetőség szerint külső könyvvizsgálattal, amely bemutatja az Egyház és intézményei evilági javainak és pénzügyi forrásainak kezelését;
- d) éves jelentés készítése és közzététele a helyi stratégia végrehajtásáról az Egyház missziós küldetése, és új kezdeményezései (a kiskorúak és a kiszolgáltatott felnőttek védelme) szempontjából, valamint a laikusok vezetői pozíciókhoz és döntéshozatali folyamatokhoz való hozzáféréseinek előmozdítása terén elért eredményekről, a férfiak és nők arányának meghatározásával;
- e) az egyházon belüli valamennyi szolgálat és feladat időszakos értékelése.

Fel kell ismernünk, hogy ez nem egy önmagáért való bürokratikus feladat. Ez inkább próbálkozás a kommunikáció előmozdítására, amely minket szokásaink megváltoztatására tanít minket. Lehetővé teszi számunkra azt is, hogy az Egyház és intézményei számos értékes kezdeményezésének nagyobb láthatóságot biztosítsunk, hiszen ezek túl gyakran rejtve maradnak.

Szinodalitás és a részvételi testületek

103. A megkereszteltek a döntéshozatalban, az elszámoltathatóságban és az értékelési folyamatokban az intézményi struktúrákon keresztül vesznek részt, elsősorban a helyi egyház számára a hatályos Egyházi Törvénykönyvben már előírtak révén. A latin egyházban ezek a következők: Egyházmegyei Zsinat (vö. CIC, 466. kán.), Papi Szenátus (vö. CIC, 500. kán. 2. §), Egyházmegyei Pasztorális Tanács (vö. CIC, 514. kán. 1. §), Plébániai Pasztorális Tanács (vö. CIC, 536. kán.), Egyházmegyei és Plébániai Gazdasági Tanács (vö. CIC, 493. és 537. kán.). A görögkeleti katolikus egyházakban ezek a következők: eparchiai gyűlések (vö. CCEO, can. 235 ss.), eparchiai tanácsok (vö. CCEO, can. 262 ss.), papi szenátusok (vö. CCEO can. 264), pasztorális tanácsok (vö. CCEO can. 272. ss.), parókai tanácsok (vö. CCEO can. 295). A tagok egyházi szerepük és különböző felelősségeik és képességeik (karizmák, szolgálatok, tapasztalatok, kompetenciák stb.) alapján vesznek részt. E testületek mindegyike szerepet játszik a megkülönböztetésben, amely az evangélium inkulturált hirdetéséhez, a közösség küldetéséhez a saját környezetében és a megkereszteltek tanúságtételéhez szükséges. A döntéshozatali folyamatokhoz is hozzájárulnak a bevett szokások szerint. Ezek a testületek maguk is az elszámoltathatóság és az értékelés tárgyává válnak, mivel számot kell adniuk munkájukról. A részvételi testületek jelentik az egyik legígéretesebb területet, ahol a szinodális iránymutatások gyors megvalósítása érdekében cselekedni lehet, gyorsan érzékelhető változásokat eredményezve.

104. A szinodális egyház e részvételi testületek létezésén, hatékonyságán és tényleges életképességén alapul, nem pedig pusztán névleges létezésükön. Ez azt követeli meg, hogy a kánoni rendelkezéseknek vagy törvényes szokásoknak megfelelően, valamint az őket szabályozó törvények és rendeletek tiszteletben tartásával működjenek. Ezért ragaszkodunk ahhoz, hogy kötelezővé tegyék őket, ahogyan azt a szinodális folyamat minden szakaszában kérték, és hogy teljes mértékben betölthessék szerepüket, és ne csak pusztán formálisan, a különböző helyi kontextusoknak megfelelő módon.

105. Ezenkívül foglalkozni kell e szervek struktúrájával és működésével. A szinodális munkamódszer elfogadásával kell kezdeni. A Lélekben való beszélgetés használata – melyet az adott kontextusnak megfelelő módon kell előbb alkalmazni – alapvető szempont. Különös figyelmet kell fordítani a tagok kiválasztásának módjára. Ha nem terveznek választást, akkor szinodális konzultációt kell tartani, amely a lehető legjobban kifejezi a közösség vagy a helyi egyház valóságos helyzetét, és az illetékes hatóságnak az eredmények alapján kell eljárnia a kinevezéssel kapcsolatban, tiszteletben tartva a konzultáció és a tanácskozás fent leírt kapcsolatát. Azt is biztosítani kell, hogy az egyházmegyei és plébániai pasztorális tanácsok tagjai a papi szenátusnak megengedettekhez hasonló módon javasolhassanak napirendi pontokat.

106. Egyenlő figyelmet kell fordítani a részvételi szervek tagságára, hogy a nők, a fiatalok, a szegénységben élők és a periférián élők nagyobb arányú részvételét ösztönözzük. Továbbá

lényeges, hogy ezek a testületek magukban foglalják azokat a megkeresztelteket, akik elkötelezettek hitük megélésére mellett a hétköznapi életben, és közben felismerhetően elkötelezettek az apostoli és missziós élet iránt, és nem csak azokat, akik az egyházi élet és a szolgálatok belső szervezésével foglalkoznak. Ily módon az helyi egyházi megkülönböztetés előnyére válik a nagyobb nyitottság, a valóság elemzésére való képesség és a perspektívák sokfélesége, amelyben találja magát. Helyénvaló lehet más egyházak és keresztény közösségek küldötteinek részvételéről gondoskodni, ahogyan az ezen a Szinódusi Közgyűlésen történt, vagy az adott területen jelen lévő vallások képviselőinek részvételéről. A helyi egyházak és csoportjaik megfelelőbben ki tudják jelölni az egyes helyi viszonyoknak megfelelő részvételi testületek összetételének kritériumait.

107. A Közgyűlés különös figyelmet fordított a jó gyakorlatokra és a reformok pozitív tapasztalataira. Ezek közé tartozik a pasztorális tanácsok hálózatainak létrehozása a közösségeken, plébániákon, pasztorális területeken és az egyházmegyei pasztorálási tanácsok között. Az egyházi közgyűlések rendszeres megszervezését is ösztönözzük minden szinten. Ahelyett, hogy a megbeszéléseket a Katolikus Egyház tagjaira korlátoznánk, ezeknek az összejöveteleknek nyitottnak kell lenniük más egyházak és keresztény közösségek hozzászólásainak meghallgatására. Figyelmet kell ezért fordítani az adott terület különféle vallásaira is.

108. A Közgyűlés javasolja, hogy az egyházmegyei gyűléseket értékeljék magasabbra a jövőben, hiszen ezek a püspök és Isten népének rá bízott része közötti rendszeres konzultáció szervei. Legyenek az odafigyelő hallgatás, az imádság és a megkülönböztetés helyei, különösen, amikor a helyi egyház életét és küldetését érintő döntésekről van szó. Az egyházmegyei zsinat továbbá teret adhat a számonkérés és az értékelés gyakorlásának, amelynek során a püspök számot ad a lelkipásztori tevékenységről különböző területeken: az egyházmegyei lelkipásztori terv megvalósítása, az egész Egyház szinodális folyamatainak befogadása, valamint a pénzügyek és világi javak kezelésével kapcsolatos új intézkedések terén. Ezért szükséges a meglévő kánoni rendelkezések megerősítése annak érdekében, hogy jobban tükrözzék az egyes helyi egyházak missziós szinódusi jellegét, és rendelkezzenek arról, hogy ezek a testületek rendszeresen, és nem ritkán vagy alkalomadtán ülésezzenek.

IV. rész - Bőséges fogás

Megtérés a kötelékekben

A többi tanítvány követte a bárkával. A hallal teli hálót is maguk után húzták. (...) Péter visszament, és partra vonta a hálót, amely tele volt nagy hallal, szám szerint százötvenhárommal, s bár ennyi volt benne, nem szakadt el a háló. (Jn 21:8,11).

109. A Feltámadott szavára kivetett hálók bőséges fogást hoztak. Az összes tanítvány együtt dolgozik, együtt húzza be a hálót; Péter különleges szerepet játszik. Az evangéliumban a halászat egy közösen megvalósított cselekvés: mindenkinek megvan a maga sajátos feladata, amely különbözik, de a többiekkel összehangolja. Ez a cselekvő szinodális egyház - a közösség kötelékein alapul, amelyek egyesítenek bennünket, és teret engednek minden népnek és minden kultúrának. Olyan időszakban élünk, amikor amikor a tér fogalma, ahol az egyház gyökerezik és zárandokol, órási változásokon megy át, így az ajándékok cseréjének és a bennünket összekötő kötelékek hálózatának új formáit kell ápolnunk. Ebben támogat bennünket a püspökök szolgálata, akik közösségben vannak egymással és Róma püspökével.

Szilárdan gyökerezik, mégis zárandokol

110. Az evangélium hirdetése hitet ébreszt a férfiak és nők szívében, és az Egyház megalapításához vezet egy adott helyen. Az Egyházat nem lehet megérteni, az adott területen való gyökerei, a tér és idő ismerete nélkül, ahol és amikor a megváltó Istennel való találkozás közös megtapasztalása történik. Egyházunk e helyi dimenziója megőrzi a hit kifejezésének gazdag sokszínűségét, amely egy adott kulturális és történelmi közegben gyökerezik. A helyi egyházak közössége a hívek egységének kifejeződése az egy Egyházban. Így a szinodális megtérés minden egyes embert arra hív, hogy tágítsa ki szívét, mivel a szív az első hely, ahol minden kapcsolatunk visszhangzik, és amely minden egyes ember Jézus Krisztussal és az Ő Egyházával való személyes kapcsolatában gyökerezik. Ez a kiindulópontja és feltétele minden szinodális reformnak, amely a közösségünk kötelékeinek és azoknak a tereknek a megújítására irányul, ahol az Egyházat alkotjuk. A lelkipásztori munka nem korlátozódhat csak olyan emberek közötti kapcsolatok ápolására, akik már egymásra hangolódva érzik magukat, hanem inkább bátorítani kell a találkozást minden férfi és nő között.

111. Annak megtapasztalása, hogy vannak gyökereink, azt jelenti, hogy meg kell küzdeni a helyről alkotott képünket átalakító mélyreható társadalmi-kulturális változásokkal. A "hely" többé már nem fogható fel pusztán földrajzi és térbeli jelenségként, hanem napjainkban a kapcsolatok hálózatához és egy olyan kultúrához való tartozást jelenti, amelynek térbeli gyökerei dinamikusabbak és rugalmasabbak, mint valaha. Az urbanizáció az egyik fő tényező, amely ezt a változást előidéz. Ma, az emberiség történetében először, a világ népességének nagy része városokban él. A nagyvárosok gyakran történelem és identitás nélküli urbánus masszaként funkcionálnak, amelyekben az emberek elszigetelten élnek. A hagyományos területi kapcsolatok újraértelmeződnek, elmosódnak egyházmegyei és plébániai határok. Ilyen kontextusokban az Egyház arra hivatott, hogy újjáépítse a közösségi életet, arcot adjon az arctalan entitásoknak, és ebben a millióban erősítse a

kapcsolatokat. E cél érdekében nemcsak a még használható struktúrákat kell továbbra is értékelnünk, hanem „missziós kreativitásra” is szükségünk van, hogy a lelkipásztorkodás új formáit kutassuk fel és a pásztori gondoskodás speciális területeit fedezzük fel. Továbbra is igaz, hogy a vidéki, falusi területeket, amelyek némelyike valóságos egzisztenciális perifériát jelent, nem szabad elhanyagolni, és különleges pasztorális figyelmet igényelnek, csakúgy, mint a marginalizáció és a kirekesztés helyszínei.

112. Napjainkat számos okból kifolyólag a népesség mobilitásának növekedése jellemzi. A menekültek és a migránsok gyakran dinamikus közösségeket alkotnak, beleértve a vallási közösségeket is, multikulturálissá téve azokat a helyeket, ahol letelepednek. Egyesek – különösen a digitális média segítségével – erős kapcsolatokat ápolnak származási országukkal, és így nehezen tudnak kapcsolatokat kialakítani új hazájukban; mások pedig gyökerek nélkül találják magukat. A célországok lakosai is kihívásnak találják az újonnan érkezők befogadását. Mindannyian megtapasztalják a különböző földrajzi, kulturális és nyelvi eredettel való találkozásból eredő hatásokat, és arra hivatottak, hogy interkulturális közösségeket építsenek. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a migráció jelenségének az egyház életére gyakorolt hatását. Ebben az értelemben néhány keleti katolikus egyház helyzete emblematikusan mutatja ezt a valóságot, ahol egyre több hívő él a diaszpórában. A szétszóródottak és saját származási egyházuk közötti kapcsolatok fenntartása, miközben új, a különböző spirituális és kulturális gyökereket tiszteletben tartó kapcsolatokat hoznak létre, új megközelítéseket igényel.

113. A digitális kultúra elterjedése, amely különösen a fiatalok körében tapasztalható, alapvetően megváltoztatja a tér és az idő megélését; befolyásolja mindennapi tevékenységeiket, kommunikációjukat és személyközi kapcsolataikat, beleértve a hitet is. Az internet nyújtotta lehetőségek átformálják a kapcsolatokat, kötődéseket és határokat. Manapság gyakran tapasztaljuk a magányt és a kirekesztettséget, annak ellenére, hogy minden eddigénél jobban össze vagyunk kötve. Ráadásul bizonyos gazdasági és politikai érdekeiket képviselőkhöz kihasználhatják a közösségi médiát saját ideológiák terjesztésére, valamint a polarizáció agresszív és manipulatív formáinak létrehozására. Erre nem vagyunk eléggé felkészülve, és erőforrásokat kellene fordítanunk arra, hogy a digitális környezet a misszió és az igehirdetés prófétai terévé váljon. A helyi egyházaknak bátorítaniuk, támogatniuk és kísérniük kell azokat, akik a digitális környezetben missziót folytatnak. A digitális keresztény közösségeknek és csoportoknak, különösen a fiataloknak, szintén el kell gondolkodniuk azon, hogy miként teremtsék meg az összetartozás kötelékeit, elősegítve a találkozást és a párbeszédet. Képzést kell nyújtaniuk társaik körében, kialakítva az egyházi lét szinodális módját. Az internet, amely a kapcsolat hálóját alkotja, új lehetőségeket kínál az egyház szinodális dimenziójának jobb megélésére.

114. Ezek a társadalmi és kulturális fejlemények arra készítetik az Egyházat, hogy újragondolja a „helyi” szó jelentését az életben, és felülvizsgálja szervezeti struktúráit, hogy azok jobban szolgálhassák küldetését. Lényeges, hogy a „helyi” alatt azt a valós és tényleges környezetet értsük, amelyben emberségünket megélhetjük anélkül, hogy tagadnánk, hogy ennek földrajzi és kulturális dimenziója is van. Itt, ahol a kapcsolatok hálóját épül, az Egyház arra hivatott, hogy kifejezze szentségét (vö. LG1) és betöltse küldetését.

115. A hely és a tér közötti kapcsolat arra is készíten bennünket, hogy az Egyházzal mint "otthonról" gondolkodjunk. Ha nem egy zárt, megközelíthetetlen, mindenáron megvédendő térként gondolunk rá, akkor az otthon képe a befogadás, a vendégszeretet és az inklúzió lehetőségét idézi fel. A teremtés maga a mi közös otthonunk, ahol mindenki az egyetlen emberi család tagja, és ahol együtt élnek minden más teremtménnyel. A Lélek által támogatott elkötelezettségünk az, hogy az Egyház befogadó otthonként, a találkozás és az üdvösség szent helyeként, a közösség iskolájaként legyen érzékelhető Isten minden fia és leánya számára. Az Egyház egyben Isten népe, amely Krisztussal együtt jár, benne mindenki a remény zarándokává van hívva. A zarándoklat hagyományos gyakorlata ennek jele. A népi vallásosság a missziós szinodális egyház egyik helyszíne.

116. Az egyházmegye vagy eparchia alatt értett helyi egyház az alapvető közeg, amelyben a megkereszteltek Krisztusban való közössége a legteljesebben megnyilvánul. Itt gyűlik össze a helyi egyház az Eucharisztia ünneplésében, amelynek élén a püspöke áll. Minden helyi egyháznak megvan a maga belső szervezete, ugyanakkor kapcsolatot tart fenn más helyi egyházakkal.

117. A helyi egyházban az összejövetelek egyik fő helyszíne a történelem során a plébánia. Az Eucharisztia ünneplésére összegyűlő, adott helyhez tartozó plébániai közösség a kapcsolatok, a befogadás, a megkülönböztetés és a misszió kiváltságos helye. A helyhez való viszonyunk megtapasztalásának és megélésének változásai megkövetelik, hogy újragondoljuk a plébániák kialakításának módját. A plébániák jellemzően olyan közösségek, amelyek tagjai nem önmaguk választják ki társaikat. Különböző generációkból, foglalkozásokból, földrajzi környezetből, társadalmi osztályokból és státuszokból származó emberek gyűlnek össze. A misszió új igényeire való válasz megköveteli, hogy megnyíljunk a lelkipásztori tevékenység új formái felé, amelyek figyelembe veszik az emberek mobilitását és a teret, melyben életük kibontakozik. Azáltal, hogy a keresztény beavatásra különös hangsúlyt fektet, valamint kíséretet és képzést kínál, a plébániai közösség képes lesz támogatni az élet különböző szakaszaiban lévő embereket abban, hogy betöltsék küldetésüket a világban. Ily módon még nyilvánvalóbbá válik, hogy a plébánia nem önmagára összpontosít, hanem a misszió felé orientálódik. A plébánia arra hivatott, hogy támogassa emberek sokaságának elkötelezettségét, akik oly sokféle módon élnek és tesznek tanúságot hitükről hivatásukkal, társadalmi, kulturális és politikai tevékenységükkel. A világ számos régiójában a keresztény kisközösségek vagy egyszerű plébániai közösségek jelentik azt a közeget, ahol a közelség és a kölcsönösség mély tartalommal megtöltött kapcsolatai virágozhatnak, lehetőséget kínálva a szinodalitás konkrét megtapasztalására.

118. Elismerjük, hogy a megszentelt élet intézményei, az apostoli élet társaságai, valamint az egyesületek, mozgalmak és új közösségek képesek helyben gyökeret verni, ugyanakkor különböző helyeket és környezeteket összekapcsolni, gyakran nemzeti vagy nemzetközi szinten. Tevékenységük, sok egyén és informális csoport tevékenységével együtt, gyakran nagyon különböző környezetekbe viszi el az evangéliumot: kórházakba, börtönökbe, idősek otthonaiba, migránsok, kiskorúak, marginalizáltak és erőszak áldozatai számára fenntartott befogadóközpontokba; oktatási és képzési központokba, iskolákba és egyetemekre, ahol fiatalok és családok találkoznak; a kultúra és a politika, valamint az integrált emberi fejlődés színterére, ahol az együttélés új formáit képzelik el és építik fel. Hálával tekintünk a kolostorokra is, amelyek a találkozás és a megkülönböztetés helyei, és egy olyan "túlvilágról" beszélnek, amely az egész

Egyházat érinti és irányítja útját. A püspök vagy az eparcha sajátos felelőssége, hogy a különböző testületeket életre keltse, és ápolja az egység kötelékeit. Az intézetek és egyesületek arra hivatottak, hogy a helyi egyházzal szinergiában cselekedjenek, és részt vegyenek a szinodalitás dinamizmusában.

119. A helyi egyház és az egyetemes Egyház közötti „köztes” szinteknek - mint például az egyháztartományok, valamint az egyházak nemzeti és kontinentális csoportosulásai - nagyobb jelentőséget tulajdonítva, az Egyház mai világban való tartalmasabb jelenlétét segíthetjük elő. A megnövekedett mobilitás és összekapcsolódás az egyházak közötti határokat képlékennyé teszi, ami „hatalmas társadalmi-kulturális területen” zajló missziót igényel. Az ilyen szolgáltatnak biztosítania kell, hogy a keresztény élet „minden kultúra sajátos szelleméhez alkalmazkodjon”, miközben el kell kerülni minden „hamis partikularizmust” (AG 22).

Az ajándékok cseréje

120. Az, hogy Jézus tanítványaiként együtt járunk ezen a sokféle területen, különböző karizmáinkkal és szolgálatainkkal, miközben részt veszünk az egyházak közötti ajándékok cseréjében, hatékony jele Isten szeretetének és irgalmának Krisztusban, amelyet a Lélekben lehelt ki, aki kíséri, támogatja és irányítja az emberiség útját Isten uralma felé. Ez az ajándékcseré az egyházi élet minden aspektusát érinti. Az Egyház azáltal teljesíti küldetését, hogy „a népek képességeit és erkölceit, amennyiben jók, elfogadja és támogatja, s elfogadván megtisztítja, erősíti és nemesíti azokat” (LG 13). Ezt azért teszi, mert alapja egyrészt a Föld minden népe, amely Krisztusban Isten népe, másrészt a helyi egyházak, az egy katolikus egyházon belül a *sui iuris* egyházak és azok csoportosulásainak dinamikus közössége. Péter apostol buzdítása: „Aszerint, hogy ki-ki milyen lelki ajándékot kapott, legyetek egymásnak szolgálatára, hogy Isten sokféle kegyelmének jó letéteményesei legyetek” (1Pét 4,10), kétségtelenül alkalmazható minden helyi egyházra. A latin és a keleti katolikus egyházak közötti kapcsolat paradigmatis és inspiráló példája az ajándékok ilyen cseréjének. Ezt a kapcsolatot a megváltozott és sürgető történelmi körülmények miatt különös gonddal kell újraéleszteni és újragondolni. Az ajándékok cseréje és a közös jó keresése olyan nagy transznacionális és interkulturális földrajzi területeken belül, mint az Amazonas, a Kongó folyó medencéje és a Földközi-tenger, az újdonság és a remény példájaként tűnik fel. Ez a csere magában foglalja a nagy globális jelentőségű társadalmi kérdések iránti elkötelezettséget.

121. Az Egyház helyi szinten és katolikus egységénél fogva is olyan kapcsolati hálóra törekszik, amely prófétai, propagáló és előmozdító szerepet tölt be a találkozás kultúrájában, a társadalmi igazságosságban, a marginalizáltak befogadásában, a népek közösségében és a Föld, közös otthonunk gondozásában. Ennek gyakorlati megvalósítása megköveteli, hogy minden egyes egyház a szolidaritás szellemében, paternalizmus és alávetés igénye nélkül, a sokféleség tiszteletben tartásával és az egészséges kölcsönösség előmozdításával ossza meg saját erőforrásait. Ez szükség esetén magában foglalja az elkötelezettséget az emlékezet sebeinek gyógyítása és a megbékélés útjának bejárása mellett. A különböző régiókhöz tartozó helyi egyházak közötti ajándékcseré és az erőforrások megosztása elősegíti az Egyház egységét, és köteléket teremt az érintett keresztény közösségek között. Meg kell határozni azokat a feltételeket, amelyek biztosítják, hogy a paphiánnyal

küzdő egyházakat segítő papok ne csak funkcionális megoldást jelentsenek a fogadó közösség számára, hanem erőforrást is az őket küldő és az őket fogadó egyház növekedéséhez. Hasonlóképpen fontos biztosítani, hogy a gazdasági segélyek ne fajuljanak csupán jóléti jellegűvé, hanem a hiteles evangéliumi szolidaritást segítsék elő, és átlátható és megbízható módon kezeljék őket.

122. Az ajándékok cseréje döntő jelentőségű az összes egyház és keresztény közösség teljes és látható egysége felé vezető úton. Ezen túlmenően ez a Krisztus hitében és szeretetében való egység hatékony jele, amely elősegíti a keresztény misszió hitelességét és hatását (vö. *Jn 17,21*). Szent János Pál a következő kifejezést alkalmazta az ökumenikus párbeszédre: "A dialógus nem csupán eszmék cseréje, hanem mindig „ajándékok” cseréje." (UUS 28). A különböző keresztény hagyományok korábbi és folyamatos erőfeszítései, amelyek arra irányulnak, hogy a különböző kulturális kontextusok, történelmi körülmények és társadalmi kihívások sokféleségében - Isten szavára és a Szentlélek szavára figyelve - megtestesítsék az egyetlen evangéliumot, bőséges gyümölcsöt hoztak a szentség, a szeretet, a spiritualitás, a teológia, a társadalmi és kulturális szolidaritás terén. Eljött az idő, hogy megbecsüljük ezeket az értékes kincseket: nagylelkűséggel, őszinteséggel, előítéletek nélkül, az Úr iránti hálával és kölcsönös nyitottsággal, megajándékozva velük egymást anélkül, hogy azt feltételeznénk, hogy ezek kizárólagos tulajdonosai mi vagyunk. Más keresztény egyházak és közösségek szentjeinek és a hit tanúinak példája is olyan ajándék, amelyet mi is elfogadhatunk, többek között azáltal, hogy emléküket - különösen a vértanúkékat - beillesztjük liturgikus naptárunkba.

123. Ferenc pápa és Al-Azhar főimámja, Ahmed Al-Tayyeb 2019. február 4-én Abu Dhabiban aláírt, *'Emberi Testvériség a világbékéért és a közös együttélésért'* című dokumentumban következő attitűd mellett köteleződtek el: „párbeszéd kultúrájának gyakorlása az út, a kölcsönös együttműködés a hozzáállás, a kölcsönös megértés pedig a módszer és a mérce”. Ez nem üres törekvés vagy valami opcionális dolog Isten népének útja során a mai világban. A szinodális egyház vállalja, hogy ezt az utat más vallások híveivel és más hitű emberekkel együtt járja, bárhol is éljen. Szabadon osztja meg az evangélium örömét, és hálásan fogadja a cserébe kapott ajándékokat. Ezen együttműködésen keresztül arra törekszünk, hogy testvérekként együtt építsünk, a „kölcsönös kapcsolatok és támogatás” (vö. GS 40), az igazságosság, a szolidaritás, a béke és a vallásközi párbeszéd szellemében. Egyes régiókban az emberek vallási hovatartozásuktól függetlenül a környékbelieket összefogó közösségekben találkoznak. Ezek a közösségek kedvező környezetet kínálnak a hármas párbeszédhez: az élet, a cselekvés és az ima párbeszédéhez.

Az egység kötelékei: püspöki konferenciák és egyházi közgyűlések

124. Az egyházak közötti kapcsolat vezérlő elve az ajándékok megosztásán keresztül megvalósuló közösség perspektívája. Ez ötvözi az egész Egyház egységét alkotó kötelékekre fordított figyelmet az egyes helyi egyházak sajátosságainak, történelmének és hagyományainak elismerésével és megbecsülésével. A szinodusi stílus lehetővé teszi a helyi egyházak számára, hogy különböző ütemben haladjanak. Az eltérő tempót a jogos sokféleség kifejeződéséeként, valamint az ajándékok megosztásának és a kölcsönös gazdagodásnak a lehetőségeként lehet értékelni. A közös látóhatár megköveteli olyan konkrét gyakorlatok megkülönböztetését, azonosítását és előmozdítását, amelyek lehetővé teszik számunkra, hogy misszióban lévő szinodusi egyházként működjünk.

125. A püspöki konferenciák fejezik ki és valósítják meg a püspökök kollegialitását, hogy elősegítsék az egyházak közötti közösséget és hatékonyabban reagáljanak a lelkipásztori élet szükségleteire. Alapvető eszközt jelentenek az egyházak közötti kötelek létrehozásában, a tapasztalatok és a bevált jó gyakorlatok megosztásában, valamint a keresztény élet és a hit kifejezésének a különböző kultúrákhoz való igazításában. Isten egész népének bevonásával fontos szerepet játszanak a szinodalitás fejlesztésében is. A szinodális folyamat eredményei alapján a következőket javasoljuk:

- a) a püspöki konferenciák teológiai és jogi státúumával kapcsolatos tanácskozások eredményeinek összegyűjtése.
- b) a püspöki konferenciák tanbeli és fegyelmi hatáskörének pontos meghatározása. Anélkül, hogy veszélyeztetné a püspök tekintélyét a rábízott egyházon belül, vagy veszélyeztetné az Egyház egységét vagy katolicitását, e hatáskör kollegiális gyakorlása a megfelelő liturgikus, kateketikai, fegyelmi, lelkipásztori teológiai és spirituális kifejezőmód meghatározása mellett megfelelő és inkulturált módon előmozdíthatja az egy hit hiteles tanítását a különböző helyi viszonyok között (vö. AG 22).
- c) a püspöki konferenciák konkrét működésével, a püspökök közötti és a Szentszékkal való kapcsolatokkal kapcsolatos tapasztalatok értékelésének folyamatának létrehozása a szükséges konkrét reformok meghatározása érdekében. Az *ad limina Apostolorum* látogatások megfelelő alkalmat nyújthatnak erre;
- d) annak biztosítása, hogy minden egyházmegye egy egyházi tartomány része legyen, és tartozzon egy püspöki konferenciához;
- e) annak pontosítása, hogy a püspöki konferencia által hozott határozatok egyházi kötelezettséget rónak minden egyes püspökre, aki a saját egyházmegyéje vonatkozásában részt vett a döntésben;

126. A szinodális folyamat részeként a 2023 elején tartott hét kontinentális egyházi közgyűlés egyszerre fontos újítás és hagyomány, amelyet meg kell őriznünk. Hatékony módját jelentik a szinodális tanítás megvalósításának, amely „minden egyes nagyobb szocio-kulturális terület” értékéről szól, „a mélyebb alkalmazkodásnak az egész keresztény élet területén” való törekvés érdekében (AG 22). Annak érdekében, hogy teljesebb mértékben hozzájárulhassanak a szinodális egyház fejlődéséhez, tisztázni kell az egyházi közgyűlések teológiai és kánoni státuszát, valamint a püspöki konferenciák kontinentális csoportosulásainak státuszát. Különösen e csoportosulások elnökeinek felelőssége, hogy bátorítsák és támogassák e folyamat folyamatos fejlődését.

127. Az egyházi közgyűléseken (regionális, nemzeti, kontinentális) az Isten népének sokszínűségét kifejező és képviselő tagok (beleértve a püspököket is) részt vesznek abban a megkülönböztetésben, amely lehetővé teszi a püspökök számára, hogy kollegiálisan hozzájáruljanak az azokat a döntéseket, amelyeket hivatalukból adódóan nekik kell meghozniuk. Ez a tapasztalat megmutatja, hogy a szinodalitás hogyan teszi lehetővé gyakorlati szinten *mindenki* (Isten szent népe) és némelyek (a püspöki testület) szolgálatának bevonását az Egyház küldetését érintő döntéshozatali folyamatba. Javasoljuk, hogy a megkülönböztetés - a helyi viszonyok sokféleségének megfelelő módon – magában foglalhatja a más keresztényekkel és más vallások képviselőivel,

közintézményekkel, civil szervezetekkel és a társadalom egészével folytatott meghallgatás és párbeszéd tereit.

128. Sajátos társadalmi és politikai körülmények között egyes püspöki konferenciáknak nehézségekbe ütközik a kontinentális közgyűléseken vagy nemzetek feletti egyházi testületekben való részvétel. A Szentszék felelőssége, hogy segítse ezeket a püspöki konferenciákat az államok közötti párbeszéd és kölcsönös bizalom előmozdításával, hogy lehetőségük legyen más püspöki konferenciákkal való együttműködésre, hogy megtörténhessen az ajándékok megosztása.

129. Az "üdvös 'decentralizáció'" (EG 16) és a hit hatékony inkulturációjának megvalósítása érdekében nemcsak a püspöki konferenciák szerepének elismerésére van szükség, hanem a tartományi és a plenáris zsinatok intézményének újrafelfedezésére is. E gyűlések rendszeres megtartása az Egyház történelmének nagy részében kötelezettség volt, és jelenleg a latin egyház kánonjogában is szerepel (vö. CIC 439-446. kán.). Rendszeresen össze kell hívni őket. Az egyes zsinatok megállapításainak a Szentszék általi elismerésére vonatkozó eljárást (*recognitio*) meg kell reformálni, hogy ösztönözzék azok időben történő közzétételét, pontos határidők meghatározásával, vagy tisztán lelkipásztori vagy fegyelmi ügyek esetében (amelyek nem közvetlenül a hit, az erkölcs vagy a szentségi fegyelem kérdéseit érintik), a hallgatólagos beleegyezéssel egyenértékű jogi vélelem bevezetésével.

Róma püspökének szolgálata

130. A szinodális folyamat során újra felmerült az a kérdés is, hogy Róma püspöke milyen módon gyakorolja szolgálatát. A szinodalitás lehetővé teszi a helyi egyházak és az egész Egyház közösségi („mindenki”), kollegiális („némelyek”) és személyes („egy”) megjelenési formáit, összehangolva és egyesítve azokat egymással. Ennek fényében a pápa péteri szolgálata alapvető szerepet játszik a szinodális dinamikában, csakúgy, mint az Isten egész népét magában foglaló közösségi aspektus és a püspöki szolgálat kollegiális dimenziója (vö. CTI 64).

131. Ezért megérthetjük a zsinat azon kijelentésének jelentését, miszerint „az egyházi közösségen belül törvényesen léteznek saját hagyományokkal rendelkező részegyházak is, s közben sértetlen marad Péter Katedrájának primátusa, mely az egész szeretetközösség élén áll, védi a törvényes változatosságot és őrökdi afölött, hogy a részleges értékek ne ártsanak, hanem inkább javára legyenek az egységnek” (vö. LG 13). Róma püspöke, aki az Egyház egységének alapja (LG 23), a szinodalitás letéteményese: ő az, aki az Egyházat szinódusra hívja össze, és elnököl rajta, megerősíti annak eredményeit. Péter utódként egyedülálló szerepe van a hitletétemény védelmében, biztosítva, hogy a szinodális folyamatok az egységre és a tanúságtételre irányuljanak. Róma püspökével együtt a püspöki kollégiumnak pótolhatatlan szerepe van az egész egyház pásztori feladatainak ellátásában (vö. LG 22-23) és a szinodalitás előmozdításában minden helyi egyházban.

132. A sokféleségben való egység védelmezőjeként Róma püspöke biztosítja a keleti katolikus egyházak identitásának megőrzését, valamint évszázados teológiai, kánoni, liturgikus, spirituális és lelkipásztori hagyományaik tiszteletben tartását. Ezek az egyházak saját tanácskozó zsinati szervezetekkel rendelkeznek: A pátriárkai egyház püspökeinek szinódusa, a nagyérseki egyházak püspökeinek szinódusai (CCEO c. 102. ss., 152), egyháztartományi szinódusok (CCEO 137. kán. 137), Hierarchák Tanácsa (CCEO 155. kán. 1. §, 164. ss.), és végül a különböző egyházak *sui iuris*

hierarcháinak gyűlései (CCEO 322. kán. 322) Mint *sui iuris* egyházak, amelyek teljes közösségben vannak Róma püspökével, ragaszkodnak keleti identitásukhoz és autonómiájukhoz. A szinodalitás szempontrendszerét szem előtt tartva helyénvaló, hogy közösen tekintsük át a történelmünket, hogy begyógyítsuk a múlt sebeit, és elmélyítsük a közösség megélését. Ez azt jelenti, hogy megfontolás tárgyává kell tenni a keleti katolikus egyházak és a Római Kúria közötti kapcsolatok kiigazítását. Ezeket a kapcsolatokat az ajándékok cseréjének, az együttműködésnek és a kölcsönös gazdagodásnak kell jellemeznie.

133. E kapcsolatok előmozdítása érdekében a Szinódusi Közgyűlés javasolja, hogy jöjjön létre egy a keleti katolikus egyházak pátriárkáinak, nagyérsekeinek és metropolitáinak részvételével összeülő tanács a pápa elnökletével, amely a szinodalitás kifejezője és a közösség előmozdításának eszköze lenne. E tanács a liturgikus, teológiai, kánoni és spirituális örökség megosztásának eszközeként is szolgálna. A keleti hívek nagy részének a latin rítusú régiókba való vándorlása azzal a kockázattal jár, hogy identitásuk veszélybe kerül. Olyan eszközöket és szabályokat kell kidolgozni, amelyek a lehető legjobban megerősítik a latin egyház és a keleti katolikus egyházak közötti együttműködést, hogy ezt a helyzetet kezelni lehessen. A Szinódusi Közgyűlés őszinte párbeszédet és testvéri együttműködést ajánl a latin és keleti püspökök között, hogy jobb lelkipásztori gondozást biztosítsanak a saját rítusuk papjait nélkülöző keleti hívek számára, és hogy megfelelő autonómiával biztosítsák a keleti püspökök részvételét a püspöki konferenciákon. Végül a Közgyűlés javasolja, hogy a Szentatya hívjon össze egy rendkívüli zsinatot a keleti katolikus egyházak megerősítésének és újbóli felvirágzásának előmozdítására.

134. A péteri szolgálat gyakorlásáról szóló szinodális elmélkedést a Ferenc pápa és számos püspöki konferencia által kívánt "üdvös decentralizáció" (EG 16) szemszögéből kell elvégezni. A *Praedicate Evangelium* apostoli konstitúció szerint ez a decentralizáció azt jelenti, hogy „meghagyja a főpásztorok hatáskörében annak lehetőségét, hogy „saját tanítói és pásztori feladatuk” gyakorlása során megoldják azokat a kérdéseket, amelyeket jól ismernek, és amelyek nem érintik az Egyház tanításának, fegyelmének és közösségének egységét, mindig azon társfelelősséggel eljárva, mely annak a sajátos *mysterium communionis*nak a gyümölcse és kifejeződése, ami maga az Egyház” (PE II, 2). Hogy ebben az irányban tovább haladjunk, kezdeményezhetnénk teológiai és kánonjogi tanulmányozását annak, hogy mely ügyek azok, amiket a pápához kell intézni (*reservatio papalis*), és azok, amelyeket a püspökökhöz lehet intézni egyházaikban vagy egyházcsoportjaikban. Ezt a közelmúltban kiadott *Competentias quasdam discernere* (2022. február 15.) motu proprio értelmében kellene megtenni. A dokumentum szerint az „egyetemes Egyház fegyelmének egységét garantáló kódex rendelkezései tekintetében egyes hatásköröknek az egyházak és a helyi egyházi intézmények végrehajtó hatalmához való hozzárendelése megfelel a közösség egyházi dinamikájának” (Preambulum). Még az kánoni normákat is szinodális stílusban kell kidolgozniuk azoknak, akik az Egyházban a megfelelő felelősséggel és hatalommal rendelkeznek, és hagyni kell, hogy az egyházi megkülönböztetés gyümölcseként megérjenek.

135. A *Praedicate Evangelium* apostoli konstitúció a Római Kúria szolgálatát szinodális és missziós értelemben határozta meg. Ragaszkodik ahhoz, hogy "nem a pápa és a püspökök között helyezkedik el, hanem mindkettőjük szolgálatában áll, a mindegyikük természetének megfelelő módokat szerint" (PE I. 8). Munkájának elő kellene segítenie a dikasztériumok közötti nagyobb együttműködést, és ösztönöznie kellene a helyi egyházak meghallgatását. A dikasztériumokat a

fontos normatív dokumentumok kiadása előtt arra ösztönzik, hogy kezdeményezzenek konzultációt a püspöki konferenciákkal és a keleti egyházak megfelelő testületeivel. Az átláthatóság és az elszámoltathatóság fentebb vázolt logikájával összhangban esetleg a Kúria munkájának értékelése is kiformalódhat. Egy ilyen értékelés, szinodális és missziós szempontból, az apostoli nunciuszokra is kiterjeszthető lenne. Az *ad limina Apostolorum* látogatások a helyi egyházak püspökei és Róma püspöke, valamint a Római Kúrián belüli legközelebbi munkatársai közötti kapcsolat csúcspontját jelentik. Sok püspök szeretné, ha felülvizsgálnák e látogatások lebonyolításának módját, hogy azok egyre inkább a nyílt eszmecsere és a kölcsönös meghallgatás lehetőségévé váljanak. Tekintettel különböző kultúrájukra és hátterükre, az Egyház érdekében fontos, hogy a bíborosi kollégium tagjai jobban megismerjék egymást, és hogy a köztük lévő közösség kötelekeket ápolják. A szinodalitásnak kell inspirálnia együttműködésüket a péteri szolgálattal és kollegiális megkülönböztetésüket a rendes és rendkívüli konzisztórium ülések alkalmával.

136. A püspöki szinódus a szinodalitás és a kollegialitás gyakorlásának egyik legnyilvánvalóbb helyszíne. Az *Episcopalis Communio* apostoli konstitúció a szinódust az egész Egyházat magába foglaló folyamattá alakította át. A zsinatot mint olyan püspöki gyűlést, amelyet azért hívtak össze, hogy támogassa a római pápát az egész Egyházzal történő gondoskodásában, VI. Szent Pál hozta létre. Ma, szakaszos folyamattá alakulva elősegíti az Isten népe, a püspöki testület és a pápa közötti alapvető kapcsolatokat. Isten egész szent népe, a püspökök, akikre Isten népének egy része van bízva, és Róma püspöke teljes mértékben részt vesz a szinódusi folyamatban, mindegyikük a megfelelő funkciójának megfelelően. Ez a részvétel a pápa körül összegyűlt Szinódusi Közgyűlés változatos összetételében nyilvánul meg, amely az Egyház katolicitását tükrözi. Különösen, ahogy Ferenc pápa kifejtette, e XVI. Rendes Közgyűlés összetétele „több mint egy esetleges tény. A püspöki szolgálat gyakorlásának olyan módját fejezi ki, amely összhangban van az egyházak élő hagyományával és a II. Vatikáni Zsinat tanításával” (*Beszéd a püspöki szinódus XVI. Rendes Közgyűlése második ülészakánának első általános kongregációján*, 2024. október 2.). A püspöki szinódus, megőrizve püspöki jellegét, Isten népe más tagjainak részvételében látta és a jövőben is láthatja "a püspöki tekintély azon formáját, melyet egy olyan egyházban kell felvennie, amely tudatában van annak, hogy konstitutívan relációs és így szinódusi" (*ibid.*) a misszió érdekében. A püspöki szinódus identitásának elmélyítésében lényeges, hogy *mindenki* (Isten szent népe) részvétele, *némelyek* (a püspöki testület) szolgálata és az *egy* (Péter utóda) elnöksége közötti kapcsolat megjelenjen és valóban létrejöjjön a szinódusi folyamat során és a közgyűléseken.

137. A 2021-2024-es zsinat egyik legjelentősebb gyümölcse az ökumenikus buzgalom intenzívvé válása volt. A „primátus gyakorlásának olyan formája, mely (...) kitér az új helyzet felé” (UUS 95) alapvető kihívás mind a missziós szinodális egyház, mind a keresztény egység számára. A szinódus üdvözlö a Keresztény Egység Előmozdításáért felelős Dikasztérium közelmúltbeli kiadványát *Róma püspöke. Primátus és szinodalitás az ökumenikus párbeszédben és az Ut unum sint – kezdetű enciklikára adott válaszokban*, amely ennek további tanulmányozására nyit meg utakat. A dokumentumból kiderül, hogy a keresztény egység előmozdítása lényeges aspektusa annak a szolgálatnak, amit Róma püspöke végez, és hogy az ökumenikus út elősegítette ennek mélyebb megértését. A dokumentum konkrét javaslatokat tartalmaz az I. Vatikáni Zsinat primátusról szóló dogmatikai meghatározásainak újraolvasására vagy hivatalos kommentárjára vonatkozóan, a pápa különböző feladatai közötti világosabb különbségtételre, a szinodalitás előmozdítására az Egyházon

belül és a világgal való kapcsolatában, valamint az egységnek a közösség ekkleziológiáján alapuló modelljének keresésére vonatkozóan, ami ígéretes kilátásokat kínál az ökumenikus út számára. A Szinódusi Közgyűlés reméli, hogy ez a dokumentum alapul szolgál majd a többi kereszténnyel való további elmélkedéshez, „természetesen közösen”, a római püspök egységszolgálatának gyakorlásáról, hogy „mindkét fél a szeretet szolgálatát lássa benne” (UUS 95).

138. A más egyházak és keresztény közösségek testvéri küldötteinek a Szinódusi Közgyűlésen való gazdagító részvétele arra hív minket, hogy nagyobb figyelmet fordítsunk ökumenikus partnereink szinodális gyakorlatára, mind keleten, mind nyugaton. Az ökumenikus párbeszéd alapvető fontosságú a szinodalitás és az Egyház egységének megértéséhez. Arra buzdít bennünket, hogy fejlesszünk ki ökumenikus szinodális gyakorlatot, beleértve a konzultáció és a közös és sürgős érdekű kérdésekkel kapcsolatos megkülönböztetés formáit, mint amilyen az evangelizációról szóló ökumenikus zsinat megünneplése is lehetne. Egyúttal kölcsönös elszámoltatásra hív bennünket azzal kapcsolatban, hogy kik vagyunk, mit teszünk és mit tanítunk. Ami mindezt lehetővé teszi, az az egységünk az egy keresztység alatt, amely a közösség, a részvétel és a misszió dinamizmusát kínálja számunkra, és amely életre kelti identitásunkat, miszerint Isten népe vagyunk.

139. 2025-ben, a jubileumi évben a nikaiai zsinat, az első ökumenikus zsinat évfordulóját is megünnepeljük, amelyen a keresztényeket egyesítő hit szimbóluma megfogalmazódott. Ennek az eseménynek az 1700. évfordulójára való felkészülés és közös megemlékezés alkalmat kell, hogy adjon arra, hogy elmélyítsük és közösen megvalljuk a Krisztusba vetett hitünket, és hogy a szinodalitás formáit a gyakorlatba ültessük minden hagyományú keresztény között. Lehetőséget ad arra is, hogy bátor kezdeményezéseket indítsunk el a Húsvét közös időpontjának meghatározására, hogy ugyanazon a napon ünnepelhessük az Úr feltámadását, ahogyan ez gondviselésszerű módon 2025-ben meg is fog történni. Ez nagyobb missziós erőt fog adni az Ő örömhírének hirdetéséhez, aki az egész világ élete és üdvössége.

V. rész – „Úgy küldelek titeket”

A missziós tanítványság népének formálása

„Jézus megismételte: „Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.” Ezekkel a szavakkal rájuk lehelt, s így folytatta: „Vegyétek a Szentlelket!” (Jn 20, 21-22).

140. A feltámadás estéjén Jézus a tanítványoknak békéje üdvösséges ajándékát adta, és küldetésének részeseivé tette őket. Az ő békéje az élet teljességét, az Istennel, a testvérekkel és a teremtéssel való harmóniát jelenti. Küldetése az, hogy hirdesse Isten uralmát, felajánlva kivétel nélkül minden embernek az Atya irgalmát és szeretetét. A lágy gesztus, amely a Feltámadott szavait kíséri, arra emlékeztet, amit Isten kezdetek kezdetén tett. Most, a felső szobában, a Lélek leheletével kezdődik az új teremtés: a missziós tanítványok népe megszületik.

141. Isten szent népének megfelelő képzésre van szüksége, hogy tanúságot tehessen az evangélium öröméről és növekedhessen a szinodalitás gyakorlásában: mindenekelőtt Isten fiainak és leányainak szabadságában, hogy Jézus Krisztust kövessék, az imádságban szemlélődve és Őt szegényekben felismerve. A szinodalitás mély hivatás- és missziós tudatosságot feltételez, ez a forrása az egyházi kapcsolatok megújult megélésének és a részvétel új dinamikájának. Azt is jelenti, hogy elfogadjuk az egyházi megkülönböztetés gyakorlatát és a folyamatos értékelés kultúráját. Ezek nem jöhetnek létre, hacsak nem kísérik célzott képzési folyamatok. A szinodális képzés és az egyház szinodális stílusa tudatosítja az emberekben, hogy a keresztségben kapott ajándékokat mindenki javára kell használni: nem lehet elrejtteni vagy kihasználatlanul hagyni őket.

142. A misszionárius tanítványok képzése a keresztségbe való beavatással kezdődik, és abban gyökerezik. Minden ember hitbeli útja során számos olyan emberrel, csoporttal és kisközösséggel találkozik, akik segítették az Úrral és az egyházi közösséggel való kapcsolatát: szülők és családtagok, keresztszülők, katekéták és nevelők, liturgikus vezetők és karitatív szolgálatot végzők, diakónusok, papok és maga a püspök. Ezek közül az emberek közül sokan mély benyomást tettek ránk. Néha amint a beavatási út véget ér, a közösséghez való kötődés meggyengül, és a képzést elhanyagolják. Az Úr missziós tanítványává válás azonban nem olyasmi, amit egyszer elérünk a maga teljességében. Folyamatos megtérést igényel, növekedést a szeretetben a „Krisztus teljességét elérő nagykorúságra” (Ef 4,13), és nyitottságot a Lélek ajándékaira, hogy élő és örömteli tanúságot tegyünk a hitről. Ezért fontos újra felfedezni, hogy a vasárnapi Eucharisztia hogyan formálja a keresztényeket: „Formálódásunk teljessége a Krisztushoz való hasonulásunk. (...) nem egy elvont szellemi folyamatról van szó, hanem a krisztusivá válásról” (DD 41). Sok hívő számára a vasárnapi Eucharisztia az egyetlen kapcsolat az Egyházzal: ennek a lehető legjobb módon való ünneplése, különös tekintettel a homíliára és mindenki „tevékeny részvételére” (SC 14), döntő fontosságú a szinodalitás szempontjából. A szentmisében tapasztaljuk meg, hogy a szinodalitás felülről kapott kegyelemként kel életre az Egyházban. Ez megelőzi azt a szinodalitást, amely saját erőfeszítéseink eredményeként jön létre. Ebben *Egy* elnöklete alatt és *némelyek* szolgálatának köszönhetően *mindenki* részt vehet az Ige és a Kenyér kettős asztalánál. A közösség, a küldetés és a részvétel ajándéka – a szinodalitás három sarokköve – minden Eucharishtiában megvalósul és megújul.

143. Az egyik kérés, amely a szinodális folyamat során a legerőteljesebben és minden kontextusban felmerült, hogy a keresztény közösség által nyújtott képzés legyen szerves, folyamatos és megosztott. Az ilyen képzésnek nemcsak az elméleti tudás megszerzésére kell irányulnia, hanem a nyitottság és a találkozás, a megosztás és az együttműködés, a közös gondolkodás és megkülönböztetés képességének előmozdítására is. A képzésnek következképpen az emberi személy minden dimenzióját (intellektuális, érzelmi, kapcsolati és spirituális) figyelembe kell vennie, konkrét tapasztalatokat kell tartalmaznia, amelyeket megfelelően kísérni kell. A szinodális folyamat során is nagy hangsúlyt kapott a közös és megosztott képzés szükségességének igénye, amelyben férfiak és nők, laikusok, felszentelt személyek, papok és felszentelt szolgálatra jelentkezők együtt vesznek részt, lehetővé téve számukra, hogy együtt növekedjenek a tudás és a kölcsönös megbecsülés, valamint az együttműködés terén. Ehhez megfelelő és kompetens nevelők jelenlétére van szükség, akik képesek életükkel megmutatni azt, amit szavaikkal közvetítenek. Csak így lesz a képzés valóban valami újat alkotó és átalakító. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a szakmai hozzájárulást sem, amelyet a pedagógiai tudományok nyújthatnak a jól célzott képzés, a felnőttkori tanulási és tanítási módszerek, valamint az egyének és közösségek kísérése terén. Ezért be kell fektetnünk a képzők képzésébe.

144. Az Egyháznak már most is számos helye és forrása van a missziós tanítványok képzésére: családok, kisközösségek, plébániák, egyházi egyesületek, szemináriumok és vallási közösségek, akadémiai intézmények, valamint léteznek a marginalizáltak szolgálatára és a velük való munkára szolgáló helyek, továbbá missziós és önkéntes kezdeményezések. Mindegyik területen a közösség kifejezi a tanítványságra való nevelés és a tanúságtétel általi kísérés képességét. Ez a találkozás gyakran különböző generációkhoz tartozó embereket hoz össze, a legfiatalabbaktól a legidősebbekig. Az Egyházban senki sem egyszerűen csak képzésben részesül: mindenki aktív résztvevő, és van mit adnia másoknak. A népi vallásosság is az Egyház értékes kincse, amely Isten egész népét tanítja az útra.

145. A szinodalitás új lendületéből profitáló képzési gyakorlatok közül különös figyelmet kell fordítani a katekézisre, azért hogy a katekézis - amellet, hogy a beavatási út része - folyamatosan kifelé irányítsa az embereket, a missziós tevékenység felé. A missziós tanítványok közösségei tudni fogják, hogyan kell a katekézist az irgalmasság jegyében megvalósítani, közelebb vinni az egyes emberek megélt realitásához, elvinni az egzisztenciális perifériákra anélkül, hogy elveszítenék a *Katolikus Egyház Katekizmusát* mint hivatkozási pontot. Így válhatnak „a párbeszéd műhelyévé” korunk embereivel és asszonyaival (vö. az Új Evangelizáció Pápai Tanácsa, *A Katekézis Általános Direktóriumuma* 54), és segíthetik őket keresésükben az értelem után. Sok egyházban a katekéták jelentik a kísérés és a képzés alapvető erőforrását; míg más egyházakban szolgálatukat a közösségnek kellene jobban értékelnie és támogatnia, szakítva a delegálás logikájával, amely ellentmond a szinodalitásnak. Figyelembe véve az emberi migráció jelenségeinek nagyságrendjét, fontos, hogy a katekézis elősegítse a származás helyén és a megérkezés helyén lévő egyházak kölcsönös megismerésének mélyítését.

146. A kifejezett lelkipásztori helyszíneken és erőforrásokon kívül, a keresztény közösség az oktatás számos más helyszínén is jelen van, például az iskolákban, a szakképző iskolákban és az egyetemeken, valamint ott, ahol az embereket társadalmi és politikai elkötelezettségre nevelik, illetve a sport, a zene és a művészet világában. A kulturális kontextusok sokfélesége ellenére,

amelyek nagyon eltérő gyakorlatokat és hagyományokat határoznak meg, a katolikus ihletésű képzési központok egyre inkább a misszióban mindig kifelé haladó egyház frontvonalában találják magukat. A szinodalitás gyakorlatától inspirálva termékeny helyszínei lehetnek a baráti és részvételt igénylő kapcsolatoknak. Olyan helyszínekké válnak, amelyek tanúságot tesznek az életről; ezekben az irányítás és a szervezés mindenekelőtt laikusok irányítása alatt áll, és a családok hozzájárulása elsődleges. A katolikus iskolák és egyetemek különösen fontos szerepet játszanak a hit és a kultúra közötti párbeszédben, valamint az értékekre való erkölcsi nevelésben, és Krisztusra, a teljes élet ikonjára orientált képzést kínálnak. Így válnak képessé arra, hogy alternatívát kínáljanak az uralkodó modellekkel szemben, amelyekben gyakran az individualizmus és a verseny dominál, és ezáltal prófétai szerepet is játszanak. Bizonyos területeken ez az egyetlen helyszín, ahol a gyermekek és fiatalok kapcsolatba kerülnek az egyházzal. Ha a kultúrák és vallások közötti párbeszéd inspirálja őket, nevelési munkájukat más vallási hagyományok képviselői is értékelik, mint az emberi fejlődés egyik formáját.

147. Az összes megkeresztelt közös szinodális képzése képezi azt a nézőpontot, amelyen keresztül megérthetjük és megvalósíthatjuk az egyes szolgálatokhoz és hivatásokhoz szükséges egyedi képzést. Ahhoz, hogy ez megtörténhessen, ennek a különböző hivatások közötti ajándékcsereben (közösség); a teljesítendő szolgálat perspektívájában (misszió); és a differenciált társfelelősségbe való bekapcsolódásban és nevelés stílusában (részvétel) kell megmutatkoznia. Ez a kérés, amely szinodális folyamat során erőteljesen hangsúlyozásra került, gyakran nehézségekkel járó mentalitásváltást és megújult megközelítést igényel mind a képzési viszonyok, mind a folyamatok tekintetében. Mindenekelőtt belső nyitottságot feltételez arra, hogy készek legyenek a hitben élő testvérekkel való találkozás gazdagságát befogadni, legyőzve az előítéleteket és saját csoport felé irányuló kritikátlan hozzáállást. A képzés ökumenikus dimenziója csak elősegítheti ezt a mentalitásbeli változást.

148. A szinodális folyamat során széles körben megfogalmazódott az a kérés, hogy a felszentelt szolgálatra jelentkezők megkülönböztetése és képzése szinodális módon történjen. Jelentős kell, hogy legyen a nők jelenléte, a közösségek mindennapi életében való elmélyülés, és egy olyan képzés, amely lehetővé teszi az együttműködést mindenkivel az Egyházban, és azt, hogy hogyan gyakoroljuk az egyházi megkülönböztetést. Ez komoly energiát feltételez, amit a képzők felkészítésébe kell fektetnünk. A Közgyűlés *A papképzés általános szabályzata* felülvizsgálatára szólít fel a Szinódus által megfogalmazott kérések beépítése érdekében. Ezeket a szinodalitásról szóló képzés pontos iránymutatásaiba kell átültetni. A képzési utaknak fel kell ébreszteniük a jelöltekben a minden néphez szóló misszió (*ad gentes*) iránti szenvedélyt. A püspökök képzése ugyanilyen szükséges ahhoz, hogy jobban betölthessék küldetésüket, hogy egységben fogják a Lélek ajándékait, és szinodális módon gyakorolják a rájuk ruházott tekintélyt. A képzés szinodális módja magában foglalja, hogy az ökumenikus dimenzió a felszentelt szolgálat felé vezető út minden aspektusában jelen legyen.

149. A szinodális folyamat nyomatékosan felhívta a figyelmet Isten népe szinodális képzésének néhány konkrét területére. Az első ezek közül a digitális környezetnek a tanulási folyamatokra, a koncentrációra, az ön- és világgépre, valamint az interperszonális kapcsolatok építésére gyakorolt hatására vonatkozik. A digitális kultúra az Egyház tanúságtételének döntő dimenzióját képezi kortárs kultúránkban és egy kialakulóban lévő missziós területet. Ehhez biztosítani kell, hogy a

keresztény üzenet megbízható módon legyen jelen az interneten, és ideológiailag ne torzuljon tartalma. Bár a digitális média nagy lehetőségeket rejt magában életminőségünk javítására, ugyanakkor kárt és sérülést is okozhat a zaklatás, a félretájékoztatás, a szexuális kizsákmányolás és a függőség révén. Az egyházi oktatási intézményeknek segíteniük kell a gyermekeket és a felnőtteket abban, hogy a világhálón való biztonságos navigáláshoz szükséges kritikus készségeiket fejlesszék.

150. Egy másik nagy jelentőségű terület az, hogy minden egyházi kontextusban előmozdítsuk a biztonság kultúráját, hogy a közösségeket egyre biztonságosabbá tegyük a kiskorúak és a kiszolgáltatott személyek számára. Már megkezdődött az a munka, amelynek célja, hogy az egyházi szervezeteket olyan szabályozásokkal és jogi eljárásokkal lássák el, amelyek lehetővé teszik a visszaélések megelőzését és a nem megfelelő viselkedésre való időben történő reagálást. Folytatni kell ezt a munkát elkötelezetten, konkrét és megfelelő képzést kell nyújtani azoknak, akik kiskorúakkal és kiszolgáltatott felnőttekkel érintkeznek, hogy hozzáértően tudjanak cselekedni, és felismerjék a nehézségekkel küzdő és segítségre szoruló személyek gyakran néma jelzéseit. Alapvető fontosságú, hogy az áldozatokat befogadják és támogassák, és ezt nagy érzékenységgel kell cselekedni. Ez nagyfokú emberséget igényel, és szakképzett emberek segítségével kell végezni. Engednünk kell, hogy szenvedésük megmozgasson minket, és gyakorolnunk kell azt a közelséget, amely konkrét döntéseken keresztül felemeli őket, segít nekik, és egy másfajta jövőt készít elő mindannyiunk számára. Elengedhetetlen, hogy az Egyház az egész világon aktivizálja és előmozdítsa a megelőzés és a védelem kultúráját, egyre biztonságosabbá téve a közösségeket a kiskorúak és a kiszolgáltatott személyek számára. Az áldozatokat és túlélőket nagy érzékenységgel kell fogadni és támogatni.

151. Az Egyház társadalmi tanításának témáit, mint például a béke és az igazságosság iránti elkötelezettség, a közös otthonunkról való gondoskodás, valamint a kultúrák és vallások közötti párbeszéd, szintén szélesebb körben kell megosztani Isten népe körében, hogy a missziós tanítványok tevékenysége befolyásolni tudja egy igazságosabb és könyörületesebb világ építését. Az élet és az emberi jogok védelme, a társadalom megfelelő rendje, a munka méltósága, az igazságos és támogató gazdaság és az integrált ökológia iránti elkötelezettség része annak az evangelizációs küldetésnek, amelyet az Egyháznak a történelemben megélnie és megtestesítenie szükséges.

Befejezés

Lakoma minden népnek

„Amikor partot értek, izzó parazsat láttak s rajta halat, mellette meg kenyeret. (...) Jézus hívta őket: „Gyertek, egyetek!” A tanítványok közül senki sem mert megkérdezni: „Ki vagy?” – hiszen tudták, hogy az Úr az. Jézus odajött, fogta a kenyeret, s adott nekik. Ugyanígy halat is.” (Jn 21, 9.12.13)

152. A csodálatos halfogás lakomával zárul. A Feltámadott arra kérte a tanítványokat, hogy engedelmessé válnak, vessék ki a hálóikat, és húzzák ki a partra. Ő az, aki azonban elkészíti a lakomát, és meghívja őket enni. Mindenkinek jut kenyér és hal, ahogyan akkor is, amikor megszorított a kenyeret és a halat az éhes tömegnek. De legfőképpen ott van az Ő jelenlétének csodája és varázsa, amely olyan tiszta és világos, hogy senkinek sem kell kérdéseket feltennie. Újra együtt eszik velük, miután elhagyták és megtagadták Őt, újra meghívja őket a Vele való közösségre, és örök irgalmasságának jövőbe mutató jelét nyomja rájuk. Azok, akik részt vettek ezen a Húsvéton, így azonosítják majd magukat: „akik ettünk és ittunk vele halálából való feltámadása után”. (ApCsel 10,41).

153. E lakomák által a Feltámadott Úr beteljesíti Izajás próféta látomását, akinek szavai a Szinódusi Közgyűlés munkáját ihlették: egy bőséges és pazar lakoma, amelyet az Úr a hegytetőn készített, a vendégszeretet és a közösség szimbóluma, amely minden népnek szól (Iz 25,6-8). A lakoma, amelyet az Úr Húsvét után készített tanítványainak, annak jele, hogy az eszkatológiai lakoma már elkezdődött. Még ha csak a mennyben találja is meg teljességét, a kegyelem és irgalom lakomája már mindenki számára elkészült. Az Egyháznak az a küldetése, hogy ezt a csodás örömhírt eljuttassa a változó világnak. Miközben az Eucharisztiaiban az Úr Testéből és Véréből táplálkozik, tudja, hogy nem feledkezhet meg a legszegényebkekről, az utolsókról, a kirekesztettekről, azokról, akik nem ismerik a szeretetet és remény nélkül élnek, sem azokról, akik nem hisznek Istenben vagy nem ismerik fel magukat egyetlen bevett vallásban sem. Az Egyház imádságában az Úr elé viszi őket, majd a Lélek által ihletett kreativitással és bátorsággal elindul, hogy találkozzon velük. Az Egyház szinodalizmusa így társadalmi próféciává válik, új utakat inspirál a politikai és gazdasági szférában, valamint együttműködik mindazokkal, akik a közösségben és a békében hisznek, a világgal való ajándékcsereben.

154. Újra átélve a szinodális folyamatot, tudatára ébredtünk annak, hogy a befogadandó és hirdetendő üdvösség eredendően kapcsolati jellegű. Együtt éljük meg és együtt teszünk bizonyosságot róla. A történelem tragédiai elének tárulnak, háborúk, hatalmi rivalizálás, igazságtalanságok és visszaélések ezrei jellemzik. Tudjuk azonban, hogy a Lélek minden ember szívébe a hiteles kapcsolatok és az igazi kötelek iránti vágyat helyezte. Maga a teremtés az egységről és a megosztásról, a sokféleségről és az élet különbözőképpen összekapcsolódó formáiról beszél. Minden a harmóniából fakad és arra törekszik, még akkor is, ha a gonosz pusztítását szenvedni el. A szinodalitás végső értelme az, hogy tanúságot tegyünk arról, hogy az Egyház arra hivatott, hogy átnyújtsa Istennek, az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek, a szeretet harmóniáját,

amely kiárad és önmagát adja a világnak. Az üdvösségre vezető közösséget úgy élhetjük meg, ha szinodális módon járunk, hivatásaink, karizmáink és szolgálataink összefonódnak. Azzal, hogy elindulunk, hogy mindenkivel találkozzunk, hogy elvigyük az evangélium örömét, megélhetjük a megváltó közösséget: Istennel, az egész emberiséggel és az egész teremtéssel. Így kezdjük el megtapasztalni a megosztáson keresztül az élet lakomáját, amelyet Isten minden népnek kínál.

155. E szinódus eredményeit Szűz Máriára bízunk, aki az *Odigitria*, az utat mutató Szűz Mária nagyszerű címét viseli. Ő, az Egyház Anyja, aki a felső szobában segítette a tanítványok frissen alakult közösségének, hogy megnyíljanak a Pünkösöd újdonsága előtt, tanítson minket arra, hogy a tanítványok és misszionáriusok együtt járó népe, szinódusi egyház legyünk!